

Aanbeveling

*Reguleringsimpactanalyse in Vlaanderen
Evaluatie en aanbevelingen*

Inhoud

1.	Inleiding	8
2.	Het Vlaamse RIA-systeem	11
2.1.	Doelstellingen	11
2.2.	Toepassingsgebied	12
2.3.	RIA als proces	13
2.4.	RIA als product	13
2.5.	RIA als procedure	14
3.	Evaluatie van de Vlaamse RIA's	16
3.1.	Naleving van de formele RIA-procedure	16
3.2.	Inhoudelijke RIA-kwaliteit: overzicht van de reeds beschikbare informatie.....	19
3.3.	Evaluatie van de inhoudelijke RIA-kwaliteit door de SERV	24
3.3.1	Relevantie van de onderzochte opties	25
3.3.2	Volledigheid en evenwichtigheid van de effectbeoordeling	26
3.3.3	Kwantificering van effecten	27
3.3.4	Consultatie	28
3.3.5	Globale kwaliteit van de RIA's.....	30
3.3.6	Meerwaarde van de RIA's.....	33
3.4.	Conclusies	35
4.	RIA in internationaal perspectief	36
4.1.	Lessen uit evaluaties van RIA's in andere landen	36
4.2.	Internationale trends en opties voor verbetering.....	42
4.2.1	Installatie van RIA in het hart van de beleidsvorming	43
4.2.2	Verbetering van de inhoudelijke kwaliteit van RIA's	46
4.2.3	Versterking van de transparantie van het RIA-systeem	52
4.3.	Conclusies	54
5.	Aanbevelingen voor de versterking van het Vlaamse RIA-systeem	55
5.1.	Politiek leiderschap voor RIA	55
5.2.	Wegwerken van de negatieve connotatie rond RIA	56
5.3.	Invoering van een regelgevingsagenda	56
5.4.	Versterking van de transparantie van het RIA-systeem	57
5.5.	Zorgen voor meer selectiviteit	57
5.6.	Responsabilisering van de beleidsdomeinen en versterking van de RIA-capaciteit	58
5.7.	Vlaamse RIA's voor Europese regelgeving.....	58
5.8.	Grotere rol voor het Vlaams parlement.....	59

6.	Bijlagen	60
6.1.	Bijlage 1: Lijst van de onderzochte RIA's	60
6.2.	Bijlage 3: RIA-enquête	62
7.	Referentielijst	67

Samenvatting

Reguleringsimpactanalyse of RIA wordt internationaal beschouwd als het belangrijkste instrument voor de verbetering van de wetgevingskwaliteit. Het is momenteel zeer ruim verspreid onder de OESO-lidstaten.

Met de invoering van RIA vanaf 1 januari 2005 heeft Vlaanderen aansluiting gevonden bij die meest dominante trend in het wetgevingsbeleid van de OESO-landen. Het voornemen om werk te maken van RIA is nadrukkelijk aanwezig in het Vlaams regeerakkoord en in het Beleidsplan 2004-2009 van de voorzitter van het Vlaams parlement.

Na een eerste tussentijdse evaluatie eind 2005 werkt de Vlaamse regering op dit moment aan een tweede evaluatie van het RIA-systeem. In de beleidsbrief 2006-2007 e-government en wetsmatiging wordt aangekondigd dat het de bedoeling is om op basis van die evaluatie “*samen met alle functioneel bevoegde ministers een voorstel tot bijsturing uit te werken*”.

Gelet op het belang dat moet worden gehecht aan een goed functionerend RIA-systeem, wenst de SERV met deze aanbeveling bij te dragen aan die evaluatie en zo aan de verbetering van het Vlaamse RIA-systeem. Daartoe heeft de SERV enerzijds een evaluatie gemaakt van alle 46 RIA's die sinds 1 januari 2005 aan de SERV werden overgemaakt als onderdeel van adviesdossiers. Anderzijds heeft de raad de internationale trends en ontwikkelingen in kaart gebracht. Op basis daarvan wordt een reeks aanbevelingen geformuleerd om het Vlaamse RIA-systeem te verbeteren.

Evaluatie van de Vlaamse RIA's

Uit de analyse van de SERV blijkt dat de verplichting om voor bepaalde regelgeving een RIA op te maken niet steeds correct wordt nageleefd. Sinds de invoering van RIA op 1 januari 2005 ontbrak er onterecht een RIA in 1/3^e van de regelgevingsdossiers waarover de SERV om advies werd gevraagd.

Een inhoudelijke analyse door de raad van 46 Vlaamse RIA's leert dat over het algemeen de inhoudelijke kwaliteit te wensen overlaat. RIA heeft in Vlaanderen nog niet het niveau en de impact bereikt dat ervan mag worden verwacht. In de onderstaande kader worden de belangrijkste conclusies uit de analyse van de SERV samengevat.

Kader 1. Enkele vaststellingen uit de analyse door de SERV van 46 Vlaamse RIA's (2005-2006)

- 20% van de RIA's is vrij goed. Bijna 60% van de RIA's is van slechte tot zeer slechte kwaliteit. De gemiddelde kwaliteit lijkt niet te verbeteren in de tijd.
- Van de beleidsdomeinen waarvoor meer dan één RIA voorhanden is, scoren 'natuurlijke rijkdommen en energie' en 'economie, innovatie en wetenschapsbeleid' het minst goed. Meer dan 3/4e van de RIA's in die beleidsdomeinen is slecht tot zeer slecht. Het beleidsdomein 'leefmilieu en natuur' telt ook relatief veel slechte en zeer slechte RIA's (57%), maar compenseert dat met een relatief groot aandeel goede RIA's. In het beleidsdomein 'infrastructuur en mobiliteit' werd geen enkele RIA als slecht beoordeeld. In de beleidsdomeinen waarvoor slechts één RIA beschikbaar is, is er geen enkele goede RIA.
- 1/3e van de RIA's bekijkt naast de nuloptie slechts één andere optie. 6 RIA's (13%) bevatten meer dan 2 opties naast de nuloptie. 15% van de RIA's motiveert waarom bepaalde andere opties niet werden onderzocht.
- Slechts ongeveer de helft van de RIA's voldoet min of meer aan belangrijke kenmerken zoals bespreking van de belangrijkste effecten van elke optie, objectieve en evenwichtige beschrijving van de voor- en nadelen van elke optie, correcte indeling van kosten en baten en inzicht in de afwegingen die zijn gebeurd.
- 28% van de RIA's bevat helemaal geen cijfergegevens. De kwantitatieve informatie die in de overige RIA's is opgenomen, is meestal zeer beperkt. Slechts in 13% van de onderzochte RIA's werden de belangrijkste effecten van de regelgeving gekwantificeerd, en in slechts 1 op 5 gevallen gebeurde dat op een zorgvuldige wijze.
- 80% van de onderzochte RIA's maakt melding van consultatie van doelgroepen in de verplichte overeenkomstige RIA-rubriek, maar slechts 17% geeft ook effectief inzicht in de opmerkingen en commentaren die tijdens de consultatie werden gemaakt.
- In 60% van de gevallen werd de RIA te beperkt bevonden in verhouding tot het belang van de regelgeving.
- In 1/3e van de gevallen was er een duidelijke meerwaarde van de RIA ten opzichte van informatie die was opgenomen in de nota aan de Vlaamse regering.
- De impact van de RIA's op de besluitvorming lijkt momenteel nog zeer klein. Van minder dan 30% van de RIA's kan worden beweerd dat ze enige impact hebben gehad op de besluitvorming.

De Vlaamse RIA's in internationaal perspectief

De vergelijking van de conclusies uit de evaluatie van de Vlaamse RIA's met de resultaten van evaluatieonderzoek in andere landen, leert dat die conclusies moeten worden genuanceerd. Ten eerste is RIA nog maar kort geleden ingevoerd in Vlaanderen. RIA vergt evenwel een soms vrij ingrijpende wijziging van de bestaande werkwijzen en van de overheersende beleidscultuur, en heeft bijgevolg tijd nodig maar vooral politiek leiderschap. Ten tweede zijn er ook in andere landen problemen met de kwaliteit van de RIA's en blijken de belangrijkste problemen goed overeen te komen met die de SERV en de Dienst Wetsmatiging in Vlaanderen hebben vastgesteld. Een derde nuancering is dat in de beginfase RIA's niet enkel inhoudelijk mogen worden beoordeeld. De meerwaarde van RIA in de beginjaren ligt dikwijls meer in de bewustwording van beleidsmakers van de wijze waarop regelgeving beter kan worden voorbereid.

Verder kan worden vastgesteld dat de kritiek op de kwaliteit van RIA's tot dusver in geen enkel land heeft geleid tot een afschaffing van het RIA-systeem. Integendeel, de OESO stelt vast dat de lidstaten zwaar blijven investeren in RIA en geleidelijk aan de vruchten plukken van hun investeringen. Zelfs met een vrij goed functionerend RIA systeem evalueren regelmatig en sturen bij.

De belangrijkste internationale trends en ontwikkelingen op het vlak van RIA worden samengevat in de onderstaande tabel. Daaruit blijkt dat in vergelijking met die internationale trends en ontwikkelingen Vlaanderen nog veel marge heeft om zijn RIA-systeem te verbeteren.

Tabel 1: Internationale trends en ontwikkelingen in RIA

Macrotrends	Ontwikkelingen/aanbevelingen	Prestatie Vlaanderen
Installatie van RIA in het hart van de beleidsvorming	Klemtoon op RIA als proces ipv RIA als methode	+/-
	Met RIA vroeger starten door <ul style="list-style-type: none"> ▪ betere planning van de regelgevingsagenda ▪ IA ipv RIA 	- -
	Gebruik van RIA voor ex post evaluatie van bestaande regelgeving	-
Verbetering van de inhoudelijke kwaliteit van RIA's	Bewaking inhoudelijke focus	-
	Kwaliteitscontrole door centrale waakhond	+/-
	Responsabilisering door <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondertekening RIA door minister of hoge ambtenaar ▪ Incentives voor ambtenaren ▪ Verplichte openbaarmaking van finale RIA's 	- +/- -
	Capaciteitsopbouw door <ul style="list-style-type: none"> ▪ uitbouw van RIA-expertise binnen elk departement ▪ weloverwogen samenwerking met experts en consultants ▪ organiseren van peer reviews ▪ organiseren van RIA trainingen ▪ verbeteren van de RIA handleidingen ▪ organiseren van een helpdesk ▪ ex post evaluatie van uitgevoerde RIA's 	+/- - - + +/- + -
	Netwerking en controle door externe instanties	+/-
	Selectiviteit	-
	Datacollectie	-
	Versterking van de transparantie van het RIA-systeem	Koppeling van RIA en consultatie
	Publieke rapportering van de kwaliteit van de uitgevoerde RIA's	-

+ in grote mate gerealiseerd; +/- realisatie gedeeltelijk of in uitvoering; - nog niet gerealiseerd

Aanbevelingen voor de versterking van het Vlaamse RIA-systeem

Volgens de SERV zijn er maatregelen nodig zijn om het profiel, de kwaliteit en de beleidsimpact van RIA te versterken. De analyse van internationale trends en ontwikkelingen levert een hele reeks ideeën en aandachtspunten op die voor Vlaanderen bijzonder relevant zijn. Aan de andere kant is het duidelijk dat niet al die maatregelen tegelijk kunnen worden gerealiseerd.

Voor de SERV zijn prioritair:

1. De bevestiging en versterking van het politieke 'commitment' voor RIA.
2. Het wegwerken door specifieke initiatieven en goede RIA-voorbeelden van de negatieve connotatie rond RIA die mee te wijten is aan en in stand gehouden wordt door de link met "wetsmatiging".
3. De invoering van een regelgevingsagenda die zorgt voor een vroege publieke kennisgeving over geplande regelgevingsinitiatieven en zo een stimulans kan zijn om vroeger in het regelgevingsproces met RIA te starten, op een moment dat de voorgenomen regelgeving nog niet is uitgewerkt.
4. De versterking van de transparantie van het RIA-systeem door reeds in een vroege fase stakeholders meer te consulteren, de actieve openbaarmaking van alle finale RIA's en de publieke en objectieve rapportering van periodieke evaluaties van de RIA-kwaliteit.
5. Zorgen voor meer selectiviteit, door enerzijds een aantal dossiers aan te duiden waarvoor "zware" RIA's zullen worden opgemaakt en anderzijds te vermijden dat RIA's moeten worden opgemaakt voor kleine regelgevingsdossiers zonder wenzelijke inhoudelijke impact.
6. De responsabilisering van de beleidsdomeinen voor kwaliteitsvolle RIA's en versterking van de RIA-capaciteit door uitbouw in de geplande wetgevingscellen van specifieke RIA-expertise binnen elk beleidsdomein en door voorgezette opleidingen en handleidingen, datacollectie en verdere optimalisering van de monitoring van de RIA-kwaliteit.
7. De opmaak van Vlaamse RIA's over voorgenomen Europese regelgeving om Vlaanderen beter in staat te stellen goed onderbouwd en geïnformeerd aan de Europese besluitvorming deel te nemen.
8. Het verder versterken van de aandacht voor RIA in voor het Vlaams parlement, zowel bij de bespreking van individuele dossiers als via periodieke evaluaties en gedachtewisselingen in de parlementaire commissie bevoegd voor wetgevingsbeleid.

Advies

1. Inleiding

In eerdere adviezen heeft de SERV erop aangedrongen dat de Vlaamse regering werk zou maken van betere regelgeving. De raad stelde: *“Dat is urgent. De huidige Vlaamse regelgevingsprocedure slaagt er immers nog niet in om in voldoende mate te zorgen voor een goede kwaliteit van de instroom aan nieuwe regelgeving. Bovendien neemt de behoefte aan goede regelgeving toe. Kwaliteitsvolle regelgeving is steeds meer van belang voor de opstart van nieuwe of additionele bedrijfsactiviteiten en voor het aantrekken van investeringen”*¹. Het is van belang om daarin een internationaal perspectief voor ogen te houden. Het wetgevingsbeleid kent in veel landen een enorme dynamiek, waarmee zij hun competitiviteit en sociaal-economische performantie willen veilig stellen². Daarom stelde de SERV ook: *“De vraag is dus niet zozeer of de kwaliteit van de bestaande en nieuwe wetgeving in Vlaanderen verbetert, maar of die voldoende en voldoende snel verbetert. Er is volgens de SERV sprake van een ‘sense of urgency’ die nog onvoldoende wordt onderkend*³.

Reguleringsimpactanalyse of RIA wordt internationaal beschouwd als het belangrijkste instrument voor de verbetering van de wetgevingskwaliteit. Uit een recente EU-enquête blijkt dat van alle instrumenten van het wetgevingsbeleid RIA de jongste jaren het snelst opgang heeft gekend onder de Europese landen⁴. Na de invoering van impactanalyse in de Verenigde Staten vanaf de jaren '70 van de vorige eeuw, is het gebruik van RIA momenteel zeer ruim verspreid onder de OESO-lidstaten (zie figuur 1). Ook daarbuiten kent RIA een snelle verspreiding⁵.

Dat is geen toeval. RIA heeft immers een spilfunctie in de bevordering en bewaking van de kwaliteit van de regelgeving doordat het in principe meerdere andere instrumenten en voorzieningen van een goed wetgevingsbeleid integreert (overwegen van alternatieven voor regelgeving, beargumenteren van de noodzaak van nieuwe regelgeving, analyse van effecten, nazicht van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid, bevordering van transparantie en consultatie, vooruitblik naar de latere monitoring en evaluatie...). Daardoor heeft RIA ook een spilfunctie in de realisatie van principes of kenmerken van goede regelgeving⁶.

---

¹ SERV (2006a)

² Zie SERV (te verschijnen).

³ SERV (2006a)

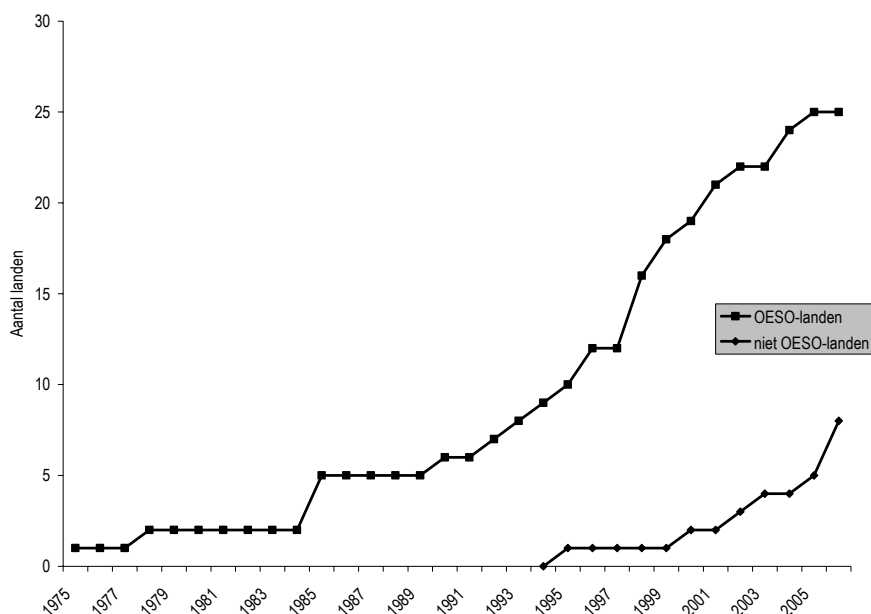
⁴ Zie Radaelli (2004b). *“Dynamically, the tool whose importance has grown more over the last five years is IA (...). This confirms the pivotal role of impact assessment in better regulation policies”*.

⁵ Zie bv. Jacobs (2006), Kirkpatrick and Parker (2005)

⁶ Zie Dienst Wetsmatiging (2003)

Figuur 1: Evolutie van het aantal landen dat RIA heeft ingevoerd (1975-2006)

Bron: Op basis van Jacobs (2006) en OECD (2006)

Internationale instanties zoals de OESO promoten al lang het gebruik van RIA. RIA was reeds in 1995 onderdeel van de set noodzakelijk geachte beleidsstrategieën die door de OESO werd goedgekeurd⁷. In de recent hernieuwde aanbeveling over wetgevingsbeleid regelgevingskwaliteit die de OESO-raad op 28 april 2005 goedkeurde, wordt de rol van RIA als centraal instrument om de wetgevingskwaliteit te verbeteren nog meer benadrukt. Zulke aanbevelingen van de OESO raad zijn “*expressions by all member governments of political will to follow certain policies*”. In de nieuwe aanbeveling engageren de OESO-lidstaten zich onder meer:

- “*to assess impacts and review regulations systematically to ensure that they meet their intended objectives efficiently and effectively in a changing and complex economic and social environment*”
- “*to integrate RIA into the development, review, and revision of significant regulations*”;
- “*to support RIA with training programmes and with ex-post evaluation to monitor quality and compliance*”; en
- “*to ensure that RIA plays a key role in improving the quality of regulation, and is conducted in a timely, clear and transparent manner*”⁸.

⁷ OECD (1995)

⁸ OECD (2005)

In Vlaanderen is de SERV pleitbezorger geweest voor de invoering van RIA⁹. Ook in recente adviezen heeft de SERV het belang van een goed functionerend RIA-systeem benadrukt en gevraagd dat de Vlaamse regering binnen het wetgevingsbeleid prioritair werk zou maken van de verdere operationalisering van RIA in overeenstemming met de internationale beste praktijken¹⁰.

De functie en meerwaarde van RIA werden door de SERV als volgt samengevat: *“RIA beoogt een betere voorbereiding en onderbouwing van nieuwe regelgeving, zodat regelgeving ontstaat die noodzakelijk, doeltreffend, doelmatig, afgewogen, uitvoerbaar en handhaafbaar is. RIA is een gestructureerde analyse van de beoogde doelstellingen en van de verwachte positieve en negatieve effecten van een voorgenomen regelgeving in vergelijking met alternatieven. RIA is daarnaast ook een belangrijk instrument in de communicatie tussen overheid en burger en bij de motivering van regelgeving. Het verhoogt de transparantie van het regelgevingsproces en geeft meer inzicht in de beweegredenen voor een bepaalde regelgeving. RIA is ten derde ook een instrument voor beleidsafstemming. Vandaag wordt regelgeving vaak voorbereid binnen één administratie of departement, waarbij vooral wordt gekeken naar de effecten voor de eigen bevoegdheden, terwijl er vaak belangrijke effecten zijn op andere overheidsdoelstellingen. RIA wil expliciet over de grenzen van beleidsdomeinen kijken en nagaan wat de positieve en negatieve effecten zijn op andere beleidsdomeinen.”*¹¹

Met de goedkeuring door de Vlaamse regering op 4 juni 2004 en 17 december 2004 van de invoering van RIA vanaf 1 januari 2005, heeft Vlaanderen aansluiting gevonden bij de meest dominante trend in het wetgevingsbeleid van de OESO-landen. Het voornemen om werk te maken van RIA is nadrukkelijk aanwezig in het Vlaams regeerakkoord en in het Beleidsplan 2004-2009 van de voorzitter van het Vlaams parlement.

Na een eerste tussentijdse evaluatie eind 2005 werkt de Vlaamse regering op dit moment aan een tweede evaluatie van het RIA-systeem. De beleidsbrief 2006-2007 e-government en wetsmatiging stelt: *“Bedoeling is een grondige evaluatie van de RIA's uit te voeren en samen met alle functioneel bevoegde ministers een voorstel tot bijsturing uit te werken”*¹².

Gelet op het belang dat moet worden gehecht aan een goed functionerend RIA-systeem, wenst de SERV met deze aanbeveling bij te dragen aan die evaluatie en zo aan de verbetering van het Vlaamse RIA-systeem.

---

⁹ SERV (1998)

¹⁰ SERV (2004, 2005a, 2005b)

¹¹ SERV (2004).

¹² http://docs.vlaanderen.be/portaal/beleidsbrieven2006/bourgeois/beleidsbrief_wetmatiging_e-gov.pdf

Daartoe heeft de SERV enerzijds een evaluatie gemaakt van alle 46 RIA's die sinds 1 januari 2005 aan de SERV werden overgemaakt als onderdeel van adviesdossiers (zie deel 3 hierna). Anderzijds heeft de SERV de internationale trends en ontwikkelingen in kaart gebracht (zie deel 4). Op basis daarvan wordt een reeks aanbevelingen geformuleerd om het Vlaamse RIA-systeem te verbeteren (zie deel 5). Vooraf worden kort de belangrijkste kenmerken van het Vlaamse RIA-systeem in herinnering gebracht (zie deel 2).

2. Het Vlaamse RIA-systeem

Na grondig voorbereidend werk besliste de Vlaamse Regering op 4 juni 2004 en 17 december 2004 om vanaf 1 januari 2005 ook in Vlaanderen reguleringssimpactanalyse in te voeren. Vlaanderen was hiermee in vergelijking met andere landen vrij laat (cf. supra). Hierna worden kort de belangrijkste kenmerken van het huidige Vlaamse RIA-systeem overlopen.

2.1. Doelstellingen

Met RIA wil de Vlaamse regering bereiken (1) dat regelgeving wordt opgesteld na overweging of die wel nodig en doeltreffend is en met inzicht in de te verwachten effecten en neveneffecten, (2) dat de kosten om de wetgeving uit te voeren, na te leven en te handhaven niet onnodig hoog oplopen en opwegen tegen de baten en (3) dat de regelgeving in één beleidsdomein rekening houdt met de effecten op de realisatie van de doelstellingen in een ander beleidsdomein¹³. RIA vormt het belangrijkste instrument van de Vlaamse overheid om haar doelstellingen op vlak van betere regelgeving te bereiken (zie tabel 2).

---

¹³ Dienst Wetsmatiging (2004a)

Tabel 2: Bijdrage van RIA aan de realisatie van de Vlaamse kenmerken van goede regelgeving

Kenmerk van goede regelgeving	Toelichting	Bijdrage van RIA ter verwezenlijking van het betreffende kenmerk
Goede regelgeving is <i>1. Noodzakelijk en doeltreffend</i>	Goede regelgeving is regelgeving waarvan is aange- toond dat overheidstussenkomst noodzakelijk en doeltreffend is voor het bereiken van het beoogde doel, en dat regelgeving daarvoor het beste instrument is	RIA belangrijkste instrument – zie deel aanleiding en doel en deel opties in het RIA sjabloon
<i>2. Doelmatig en afgewogen</i>	Goede regelgeving creëert maatschappelijke welvaart en welzijn. Het realiseert het beoogde doel tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten, en minima- liseert ongewenste neveneffecten	RIA belangrijkste instrument – zie deel effecten in het RIA sjabloon
<i>3. Uitvoerbaar en handhaafbaar</i>	Goede regelgeving houdt waarborgen in dat er in de praktijk gevolg aan wordt gegeven. Zij moet uitvoer- baar en afdwingbaar zijn	RIA belangrijkste instrument – zie deel uitvoering in het RIA sjabloon
<i>4. Rechtmatig</i>	Goede regelgeving respecteert de eisen en grenzen die het recht aan de wetgeving stelt, en komt tegemoet aan democratische bekommernissen	RIA belangrijk instrument naast andere – zie deel uitwerking in het RIA sja- bloon
<i>5. Samenhangend</i>	Goede regelgeving is samenhangend. Zij vertoont op zich of geplaatst naast andere regelgeving geen over- lappingsen en tegenstrijdigheden en maakt deel uit van een coherent geheel	RIA belangrijk instrument naast andere – zie deel uitwerking in het RIA sja- bloon
<i>6. Eenvoudig, duidelijk en toegankelijk</i>	Goede regelgeving is goed begrijpbaar, concreet en vlot toegankelijk voor iedereen voor wie zij van belang kan zijn	RIA minder belangrijk
<i>7. Onderbouwd en overlegd</i>	Goede regelgeving is zorgvuldig voorbereid. Zij is gebaseerd op alle nuttige wetenschappelijke en empi- rische informatie die redelijkerwijze beschikbaar is. Over de doelstellingen, alternatieven, inhoud en effec- ten ervan is ruim ambtelijk, maatschappelijk en politiek overlegd	RIA belangrijkste instrument – zie voor onderbouwd alle delen in het RIA sjabloon, en voor overlegd het deel con- sultatie
<i>8. Blijvend relevant en actueel</i>	Goede regelgeving verzekert dat de beoogde doelen blijvend doelmatig en doeltreffend worden bereikt.	RIA belangrijk instrument – zie deel monitoring in het RIA sjabloon

Bron: Op basis van Dienst Wetsmatiging (2003a)

2.2. Toepassingsgebied

Vanaf 1 januari 2005 is een RIA in Vlaanderen verplicht voor alle regelgeving die een regulerend effect heeft op de burger, het bedrijfsleven of non-profit organisaties. Daaronder vallen alle voorontwerpen van decreet en ontwerpen van besluit, behalve autoregulering van de overheid zelf, regelgeving inzake begroting en fiscaliteit (met uitzondering van beleidsheffingen en –belastingen die wél onder de RIA-verplichting vallen), regelgeving ter goedkeuring van internationale en interregionale verdragen en akkoorden, decreten en besluiten zonder inhoudelijke impact of met een louter formeel karakter, regulering vervat in ruimtelijke plannen, beslissingen van de Vlaamse Regering of van een Vlaams minister die geen regelgeving in-

houden en ministeriële besluiten. Als het decreet of besluit bestaat uit meerdere inhoudelijke onderdelen (bv verzameldecreet) is een RIA voor elke maatregel afzonderlijk nodig¹⁴.

2.3. RIA als proces

RIA is in de eerste plaats een analyse- en consultatieproces. Daarom beklemtonen de RIA-gids en de RIA-handleiding dat RIA het meeste nut heeft in een vroeg stadium van de voorbereiding van de regelgeving. *“RIA is immers niet bedoeld om vooraf gemaakte politieke keuzes te verantwoorden, maar om het besluitvormingsproces te verbeteren. Daarom moet het RIA-proces in het begin van het regelgevingsproces starten. Niet pas nadat de regelgevende ontwerp tekst is uitgeschreven. Enkel dan is een analyse en beoordeling van verschillende alternatieven zinvol en kan RIA de uitwerking van onnodige nieuwe regelgeving vermijden.”*¹⁵

De RIA-gids en de RIA-handleiding beklemtonen verder dat RIA teamwerk is. *“De uitvoering van een RIA zal zelden het werk zijn van één persoon. Reguleringsimpactanalyse wordt het best uitgevoerd door het projectteam dat de regelgeving voorbereidt. De contactpersoon reguleringsmanagement of de RIA-coördinator in uw beleidsdomein kan u daarbij ondersteunen.”*¹⁶ Verder wijzen beide documenten op het belang van overleg met de belanghebbende doelgroepen en andere beleidsdomeinen.

In de procedure (zie verder) is daarenboven begeleiding en kwaliteitsbewaking door de Dienst Wetsmatiging voorzien. Die Dienst heeft ook de taak om het RIA-systeem te ondersteunen door de publicatie handleidingen, de organisatie van opleidingen, de ontwikkeling van databanken en de uitwisseling van gegevens, het bevorderen dat in elk departement één of meer RIA-coördinatoren worden aangeduid, enz.

2.4. RIA als product

Het RIA-proces moet leiden tot een RIA-product. Het gaat om een document waarvan de kernelementen zijn weergegeven in Tabel 3.

---

¹⁴ Dienst Wetsmatiging (2004a)

¹⁵ Dienst Wetsmatiging (2004a en 2004b)

¹⁶ Dienst Wetsmatiging (2004a en 2004b)

Tabel 3: Kernelementen in een RIA

RIA - onderdeel	Inhoud
Titel	korte omschrijving van de titel van de regelgeving
Aanleiding en doel	omschrijving van de aanleiding voor de regelgeving, de doelstelling en de beoogde effecten
Opties	vermelding van de meest relevante opties om de beoogde doelstelling te realiseren die verder worden onderzocht
Effecten	analyse van de verwachte voor- en nadelen (baten en kosten) en andere relevante effecten van elke optie
Uitwerking, uitvoering en monitoring	toelichting bij de wijze waarop de verkozen optie zal worden uitgewerkt, uitgevoerd, gehandhaafd, opgevolgd en herzien, samen met een inschatting van de administratieve lasten voor de doelgroepen
Consultatie	vermelding van de consultaties die hebben plaatsgevonden en hun resultaten
Informatie voor IF	opname van specifieke informatie voor Inspectie van Financiën
Samenvatting	samenvatting van de argumentatie voor de gekozen regelgeving
Contactinformatie	vermelding van de naam en contactgegevens van de persoon die beschikbaar is voor vragen over de impactanalyse of de voorgestelde regelgeving

Bron: Op basis van Dienst Wetsmatiging (2004a)

Zowel de RIA-gids als de RIA-handleiding benadrukken het belang van proportionaliteit. De RIA moet qua diepgang en omvang evenredig zijn met het belang van de regelgeving en de verwachte omvang van de effecten¹⁷.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de RIA ligt bij de persoon of de instantie in een beleidsdomein die nieuwe regelgeving opmaakt. Finaal is de minister die de ontwerpregelgeving voorlegt aan de Vlaamse Regering verantwoordelijk voor de inhoud van de RIA.

2.5. RIA als procedure

De formele vormvereisten omvatten chronologisch in het regelgevingsproces (1) een RIA-advies (2) een verplichte RIA-paragraaf in de nota aan de Vlaamse regering, (3) een controle op de aanwezigheid van die paragraaf, (4) een inhoudelijke controle van de RIA en (5) de toevoeging van de RIA aan het regelgevingsdossier (zie Tabel 4).

¹⁷ In de RIA-Gids was er nog een onderscheid voorzien tussen een 'lichte RIA' en een 'zware RIA'. De lichte vorm betreft in grote lijnen de RIA-procedure en –inhoud die we vandaag kennen. De zware RIA zou gepaard gaan met strengere eisen op inhoudelijk en methodologisch vlak. De aanwijzing van de regelgeving die in aanmerking komt voor een zware RIA zou jaarlijks gebeuren door de Vlaamse regering op basis van een lijst van voorgenomen regelgeving van alle ministers (de 'regelgevingsagenda'). Intussen besliste de Vlaamse regering om het onderscheid tussen de lichte en zware RIA te laten vallen.

Tabel 4: Formele procedurevereisten voor RIA

Formele procedu- restap	Inhoud
RIA-advies Dienst Wetsmatiging	Er is een verplicht adviesvraag aan de Dienst Wetsmatiging over een ontwerpversie van de RIA, voorafgaand aan de eerste agendering van het regelgevingsdossier op de Vlaamse regering. Het advies is onderdeel van het wetgevingsadvies dat ook het legstiek en het taaladvies omvat.
RIA paragraaf in de nota aan de Vlaamse regering	Sinds 1 januari 2005 moet in elke nota aan de Vlaamse Regering die de ontwerpregelgeving vergezelt voor eerste principiële goedkeuring, een RIA paragraaf zijn opgenomen. Die bevat ofwel een korte samenvatting van de RIA die als bijlage is toegevoegd, ofwel de motivering waarom, gelet op het toepassingsgebied van de RIA, voor de regelgeving in kwestie geen RIA werd opgemaakt.
Controle door de Kanselarij	De Kanselarij controleert de aanwezigheid van een RIA-paragraaf in de nota aan de Vlaamse regering. Als de nota aan de Vlaamse Regering de vereiste RIA paragraaf niet bevat, kan die niet worden geagendeerd.
Controle door de Dienst Wetsmatiging	De Dienst Wetsmatiging controleert voorafgaand aan de eerste bespreking van het regelgevingsdossier door de Vlaamse regering zowel de redenen waarom er eventueel geen RIA werd opgemaakt als de inhoudelijke kwaliteit van de finale RIA ¹⁸ . De resultaten van beoordeling worden meegedeeld aan de minister bevoegd voor wetsmatiging, zodat er op de bijeenkomst van de Vlaamse regering mee rekening kan worden gehouden.
Toevoeging aan het regelgevingsdossier	Eens op de Vlaamse Regering geagendeerd, maakt de RIA deel uit van het regelgevingsdossier en moet de RIA samen met de regelgeving en de eventuele memorie van toelichting worden overgemaakt aan de adviesraden, de raad van state, het parlement, enz.

Bron: Op basis van Dienst Wetsmatiging (2004b) en www.wetsmatiging.be

Voor meer informatie over RIA in Vlaanderen wordt verwezen naar www.wetsmatiging.be.

¹⁸ In de RIA-Gids was deze ex ante kwaliteitsbeoordeling niet voorzien. Volgens de Gids zou de Dienst Wetsmatiging enkel ex post en steekproefsgewijs de kwaliteit van de uitgevoerde RIA's controleren en daarover jaarlijks rapporteren aan de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement. Enkel voor de 'zwarte' RIA was een meer uitgebreide kwaliteitscontrole voorzien.

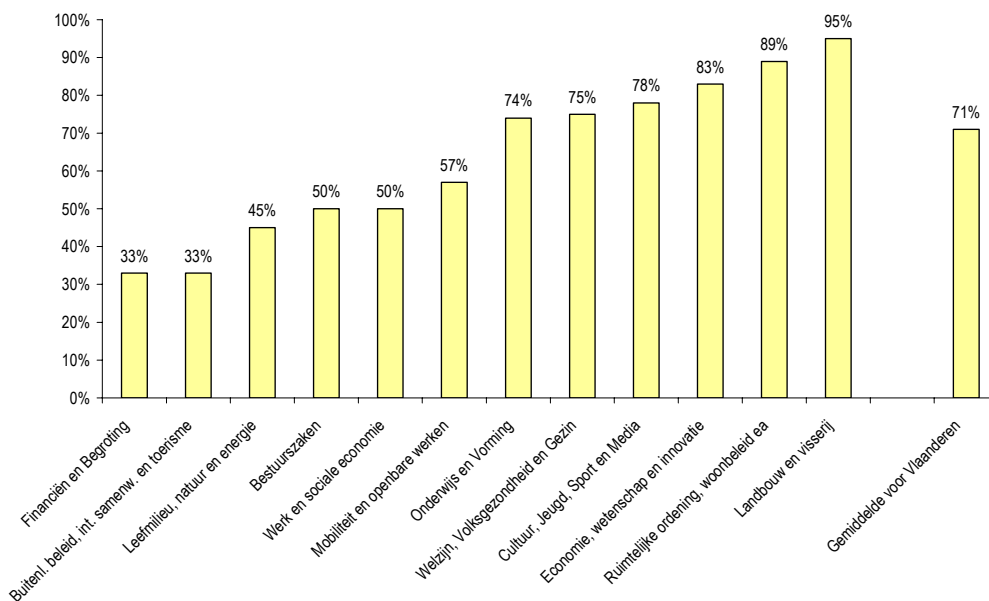
3. Evaluatie van de Vlaamse RIA's

Dit deel brengt de beschikbare evaluatiegegevens over RIA in Vlaanderen samen. Voor een deel gaat het om informatie die werd gepubliceerd door de dienst wetsmatiging, voor een deel om informatie en analyses van de SERV zelf. Achtereenvolgens worden de formele naleving van de RIA-procedure en de inhoudelijke kwaliteit van de RIA's besproken.

3.1. Naleving van de formele RIA-procedure

De Dienst Wetsmatiging houdt bij voor hoeveel regelgevingsdossiers het verplichte RIA-advies van de Dienst Wetsmatiging wordt gevraagd¹⁹. Over de naleving van die adviesplicht wordt niet afzonderlijk gerapporteerd, wel over de naleving van de adviesplicht voor het wetgevingsadvies. Dat wetgevingsadvies omvat naast het RIA-advies ook het taaladvies en het legistiek advies. Die rapportage gebeurt per kwartaal, via het publiek beschikbare “dashbord” op www.wetsmatiging.be. De resultaten zijn opgenomen in de figuren 2 en 3. Daaruit blijkt dat de naleving van de adviesplicht stijgt, maar voor meerdere beleidsdomeinen zeer laag blijft.

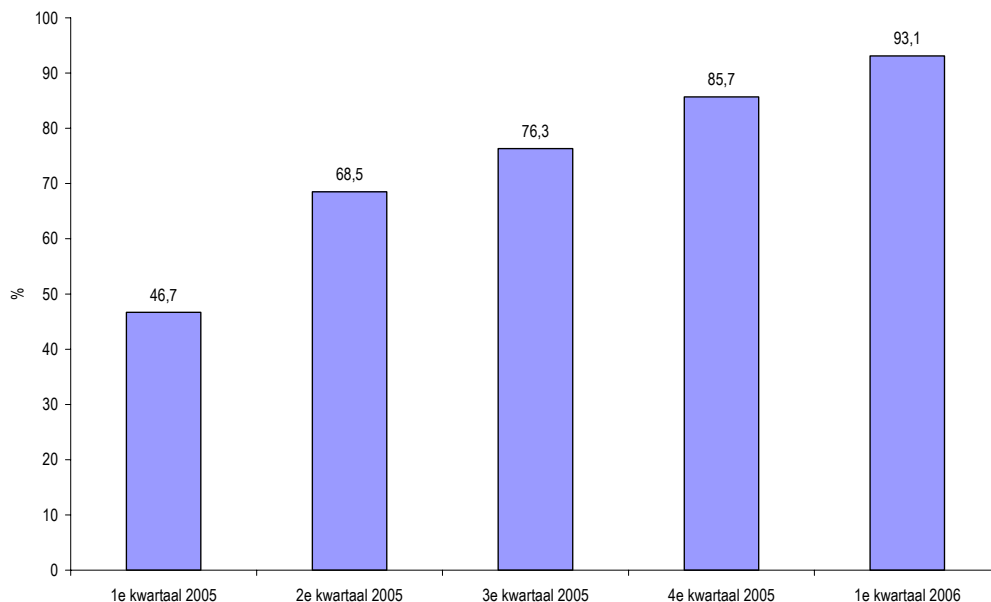
Figuur 2: Naleving van de interne adviesplicht voor het wetgevingsadvies per beleidsdomein(2005)

¹⁹ Ingevoerd door de omzendbrief VR 2005/4 betreffende de wetgevingstechniek van 11 maart 2005.

Figuur 3: Naleving van de interne adviesplicht voor het wetgevingsadvies (evolutie 2005-2006)

Vanaf het 2^e kwartaal voor 2006 worden er hierover geen cijfers meer beschikbaar gesteld door de Dienst Wetsmatiging (enkel als onderdeel van de indicator “kwaliteit wetgeving”, zie supra). De Kanselarij publiceert enkel jaarlijks cijfers.

Bij deze cijfers moeten wel drie bemerkingen worden gemaakt.

- In de studie ter voorbereiding van de Vlaamse monitor voor het reguleringsmanagement werd de indicator “volledigheid wetgevingsadvies” genoemd²⁰. Het betreft namelijk het aandeel van de agendapunten besproken op de Vlaamse regering die onder het RIA-toepassingsgebied en waarvoor het wetgevingsadvies (volledig) werd *gevraagd*, dwz RIA, legistisch en taalkundig advies. Op het dashboard heet die indicator evenwel “kwaliteit regelgeving”. Dat is uiteraard niet correct en leidt tot verwarring en dubieuze communicatie²¹.
- Sinds 1 april 2006 is de inhoud van de indicator veranderd. Voortaan voldoet een dossier als het taalkundig en legistisch advies werd aangevraagd, en de inhoudelijke RIA-kwaliteit als gunstig werd bestempeld (score van meer dan 50%, zie verder). Dit is een spijtige

²⁰ Steurs, Rommens en Van Humbeeck (2005).

²¹ De voor het wetgevingsbeleid bevoegde minister verklaarde onlangs in het Vlaams Parlement: “Op het einde van het derde kwartaal van 2005 was 75% van de regelgeving van goede kwaliteit. Dat is een opmerkelijke stijging ten opzichte van de vorige kwartalen: 51% in het eerste en 66% in het tweede kwartaal. We gaan er dus onmiskenbaar op vooruit”. In de beleidsbrief 2006 en in de pers werd dezelfde boodschap verspreid. Dit is uiteraard niet correct. Het cijfer van 75% slaat helemaal niet op de inhoudelijke wetgevingskwaliteit. Het gaat om het aandeel van de regelgeving die onder het toepassingsgebied van de RIA valt waarvoor het wetgevingsadvies werd gevraagd. Dat is voor 75% van de regelgevingsdossiers gebeurd. Op grond daarvan kan moeilijk worden geconcludeerd dat 75% van de Vlaamse regelgeving van goede kwaliteit is. Zie VI.Parl. Commissievergadering C82 – BIN7 – 13 december 2005; VI. Parl. Stuk 549 (2005-2006) – Nr. 1. en “Goede wetten maken goede vrienden”. De Standaard, 24 november 2005.

zaak. Het is daardoor immers niet mogelijk om te vergelijken met de periode voor 1 april 2006. (De waarde van de nieuwe indicator bedraagt 60% voor het tweede kwartaal van 2006 en 86% voor het derde kwartaal, maar dit mag niet worden vergeleken met de 93% van het eerste kwartaal). Belangrijker is dat de indicator niet langer “zuiver” is. Hij geeft niet aan voor hoeveel dossiers het wetgevingsadvies werd gevraagd, en evenmin wat de inhoudelijke kwaliteit van de RIA's is. Er worden inhoudelijk twee verschillende zaken bijeengeteld, waardoor de indicator niet eenduidig is.

- De informatie wordt bijgehouden per beleidsdomein, en werd tot 1 april 2006 opgenomen in een indicatoren tabel die beschikbaar was op het intranet van de Dienst Wetsmatiging en die ook voor de adviesraden raadpleegbaar was. Sinds 1 april 2006 is dat laatste niet langer het geval.

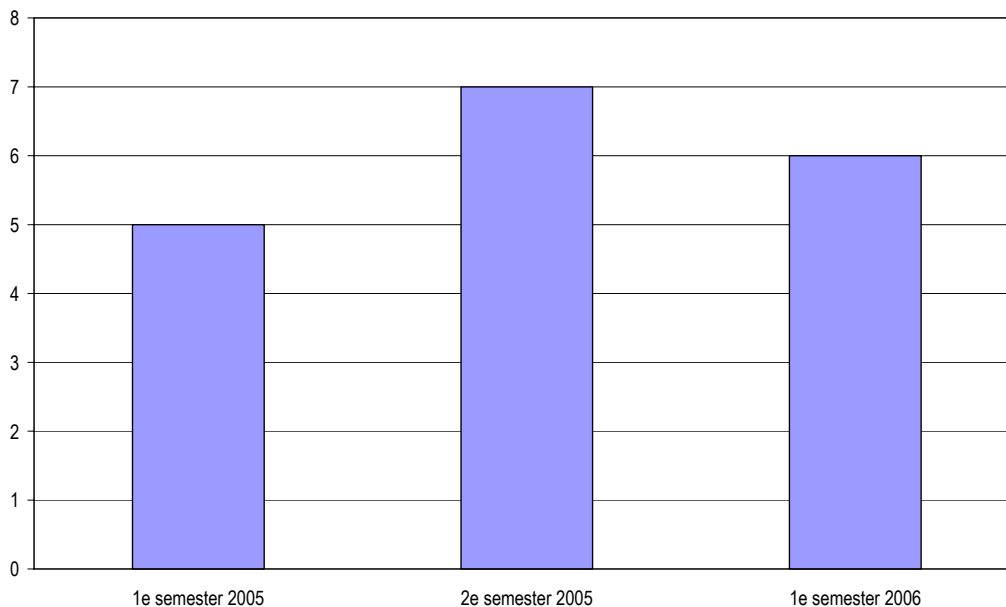
Wat de andere stappen in de RIA-procedure betreft, zouden die in de meeste gevallen worden nageleefd: in 2005 was er volgens de Dienst Wetsmatiging in 9 op 10 dossiers is er een RIA als die er moet zijn²².

Een eigen analyse van de regelgevingsdossiers waarover de SERV om advies werd gevraagd, geeft evenwel een ander beeld. Tussen de invoering van RIA op 1 januari 2005 en 15 september 2006 ontving de SERV 98 regelgevingsdossiers. Hiervan moesten er (rekening houdend met het toepassingsgebied van de RIA) 61 dossiers over een RIA beschikken, terwijl dit maar voor 43 dossiers het geval was. Voor 18 dossiers of 1/3^e van de dossiers met RIA-verplichting was er dus geen RIA. Figuur 4 toont dat dit ook recent regelmatig voorvalt. Aan de andere kant waren er 3 regelgevingsdossiers waarvoor in principe geen RIA nodig was, maar waarvoor toch een RIA werd opgemaakt.

---

²² Vlaamse regering (2005). Wanneer er ten onrechte geen RIA is toegevoegd, gebeurt het regelmatig dat de Vlaamse regering beslist om aan de beslissingsfiche van dat regelgevingsdossier toe te voegen dat er alsnog een RIA moet worden toegevoegd op het moment van de 2e principiële goedkeuring.

Figuur 4: Aantal regelgevingsdossiers waarover de SERV om advies werd gevraagd en waarvoor een RIA ontbrak

Bron: SERV

3.2. Inhoudelijke RIA-kwaliteit: overzicht van de reeds beschikbare informatie

Vanaf het tweede kwartaal van 2005 kent de Dienst Wetsmatiging een score toe aan elke *finale* RIA. Die score wordt meegedeeld aan de minister bevoegd voor wetsmatiging, zodat er op de bijeenkomst van de Vlaamse regering mee rekening kan worden gehouden.

Tot 1 april 2006 was de beoordeling inhoudelijk beperkt tot een marginale kwaliteitscontrole. Met name werden vier vragen gesteld: (1) worden de aanleiding en het doel goed omschreven? (2) zijn er drie opties vergeleken (nuloptie, gekozen optie en een alternatief)? (3) zijn de effecten minimaal beschreven? (4) zijn de administratieve lasten gemeten? Indien aan de vier bovenstaande vragen is voldaan, werd de score 5 gegeven; 4 indien aan drie criteria voldaan werd; enzovoort. Een score 0 werd gegeven als er ten onrechte geen RIA was gemaakt (zie tabel 5 en 6). Wanneer een RIA onvoldoende scoorde voor twee aspecten van de marginale kwaliteitscontrole (een score 3), kreeg de RIA toch nog een “gunstig” eindoordeel²³.

²³ Zie <http://extranet.wetsmatiging.be/> en Vlaamse regering (2005).

Op die werkwijze was er evenwel kritiek²⁴. Gelet op de aard en beperkte reikwijdte van die kwaliteitscontrole, kon immers worden gesteld dat een score van 5 de normale score zou moeten zijn, en elk lagere score wijst op een fundamenteel gebrek. Omgekeerd kan niet worden gesteld dat een score van 5 overeenkomt met een goede RIA. Die score zegt immers weinig over bijvoorbeeld de relevantie van de onderzochte opties, over de kwaliteit van de afweging (zijn alle relevante effecten in kaart gebracht en is voor de meest aangewezen optie gekozen?) of over de inspraak die er al dan niet is geweest.

De scores per beleidsdomein per kwartaal vanaf het 2e kwartaal van 2005 zijn opgenomen in tabel 6. Gelet op de interpretatie die aan de scores moet worden gegeven, is de hoofdconclusie dat de inhoudelijke kwaliteit van veel RIA's ondermaats is. Een tweede conclusie is dat er hier geen duidelijke verbetering merkbaar is in de tijd. Kader 2 vat de belangrijkste problemen samen die de Dienst Wetsmatiging heeft vastgesteld bij de beoordeling van de RIA's.

Tabel 5: Overzicht van de RIA-scoremethodiek van de Dienst Wetsmatiging (1/1/2005 – 30/3/2006)

	Formele controle	Inhoudelijke controle
0	niet in orde: RIA-rubriek ontbreekt of RIA-document is onterecht afwezig	niet van toepassing
1	in orde	onvoldoende over de gehele lijn
2	in orde	onvoldoende voor meer dan 1 aspect van de marginale kwaliteitscontrole
3	in orde	onvoldoende voor 1 aspect van de marginale kwaliteitscontrole
4	in orde	voldoende
5	in orde	uitstekend

²⁴ Zie bv. Van Humbeeck (2006a)

Tabel 6: Aantallen en kwaliteit van de uitgevoerde RIA's per beleidsdomein (2e ,3e en 4e kwartaal 2005)²⁵

Beleidsdomein	2 ^e kwartaal		3 ^e kwartaal		4 ^e kwartaal		totaal 2 ^e 3 ^e 4 ^e kw	
	#	S	#	S	#	S	#	S
Diensten algemeen overheidsbeleid	0	-	0	-	0	-	0	-
Bestuurszaken	1	3	1	2	1	5	3	3,3
Financiën en Begroting	1	5	0	-	0	-	1	5
Buitenl. beleid, int. samenw. en toerisme	1	3	1	3	0	-	2	3
Economie, wetenschap en innovatie	0	-	2	4	1	4	3	4
Onderwijs en Vorming	27	3,9	7	4,6	9	3,6	43	3,9
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	5	3,2	8	3,7	8	4,4	21	3,8
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1	5	4	4	2	4,5	7	4,3
Werk en sociale economie	3	4,7	2	4,5	1	3	6	4,3
Landbouw en visserij	5	4,1	6	4,1	1	5	11	4,1
Leefmilieu, natuur en energie	4	3	4	4	6	3,3	14	3,8
Mobiliteit en openbare werken	1	4	4	4	0	-	5	4
Ruimtelijke ordening, woonbeleid ea	1	4	0	-	7	4,4	8	4,4
Vlaanderen	49	3,6	37	4,1	35	3,9	121	3,9

Bron: Dienst Wetsmatiging; # = aantal RIA's; S = gemiddelde score op basis van een aantal kwaliteitscriteria voor RIA's op een schaal van 5.

Kader 2 Belangrijkste tekortkomingen in de Vlaamse RIA's volgens de Dienst Wetsmatiging (2005)

- RIA worden dikwijls pas achteraf, na de opmaak van de regelgeving opgemaakt, en hebben het totstandkomingsproces van de voorgenomen regelgeving dus niet beïnvloed.
- Er gebeurt te weinig onderzoek naar alternatieve beleidsinstrumenten voor regelgeving
- De empirische onderbouwing en kwantitatieve meting van de effecten is veelal te beperkt;
- Er wordt weinig aandacht geschonken aan de economische, sociale en milieugevolgen van de voorgenomen regelgeving;
- De verschillende effecten binnen één optie en tussen de verschillende opties worden onderling niet voldoende afgewogen.
- De meting van de administratieve lasten en de toepassing van de compensatieregel gebeuren niet altijd waar het moet;
- De weergave van de consultaties gebeurt te summier;
- Er wordt te weinig of op onvoldoende onderzocht hoe de voorgenomen regelgeving concreet zal uitgevoerd, gehandhaafd of toegepast worden.

Bron: Vlaamse regering (2005).

Gelet op de voormelde tekortkomingen, wordt de RIA-kwaliteit sinds 1 april 2006 beoordeeld aan de hand van een nieuwe set criteria (zie kader 3). De nieuwe werkwijze is op enkele punten een verbetering in vergelijking met de vorige werkwijze. Er is immers een meer volledige en genuanceerde kwaliteitscontrole mogelijk, die rekening houdt met het belang van de voorgenomen regelgeving.

²⁵ De gemiddelde scores van de RIA's zijn enkel gebaseerd zijn op de dossiers waarvoor een RIA werd opgemaakt, m.a.w. voor dossiers die geen score 0 hebben gekregen. Het totaal voor Vlaanderen is berekend op individueel dossierniveau. Het komt niet steeds overeen met de som van de totalen per beleidsdomein omdat sommige dossiers werden ingediend door twee of meer beleidsdomeinen samen.

Aan de andere kant zijn er ook een reeks bemerkingen te maken. De belangrijkste vaststelling is wellicht dat de transparantie over de RIA-kwaliteit sterk is verminderd. De resultaten van de RIA-controles worden niet langer publiek gemaakt, ook niet geaggregeerd per beleidsdomein. Er wordt enkel over gerapporteerd via de indicator “kwaliteit regelgeving” (cf. supra). Die geeft echter enkel weer of er voor een dossier het taalkundig en legistiek advies werd aangevraagd en de inhoudelijke RIA-kwaliteit als gunstig werd bestempeld (score van meer dan 50%). Over de exacte scores is er dus geen informatie meer publiek beschikbaar.

Verder lijkt ook de berekeningswijze van de scores is voor discussie vatbaar. Ze lijkt overmatig gedetailleerd waardoor hoofd- en bijzaken wellicht te weinig worden gescheiden. Bovendien worden tot op heden naar verluidt enkel de “verplichte” aandachtspunten gecontroleerd. Dat betekent dat belangrijke aspecten van een RIA zoals consultatie en aandacht voor monitoring en ex post evaluatie niet aan bod komen.

Kader 3: Nieuwe criteria en methodiek voor de RIA-kwaliteitsbeoordeling door de Dienst Wetsmatiging (vanaf 1 april 2006)

<p>1. Aanleiding en doelstelling: maximum 21 punten Verplicht: maximum 11 punten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is duidelijk wat het probleem precies is. (3/3) • De vrije juridische beleidsruimte is voldoende beschreven. (2/2) • Het is duidelijk wat de gewenste gevolgen of de beoogde effecten zijn om aan de probleemstelling tegemoet te komen. (2/2) • De politieke vrije beleidsruimte is voldoende beschreven. (2/2) • De doelstellingen of beoogde beleidseffecten zijn beschreven zonder voorafnames op het gebruik van middelen. (2/2) <p>Optioneel: maximum 10 punten</p> <ul style="list-style-type: none"> • De oorzaken van het probleem zijn voldoende beschreven. (2/2) • De aanleiding is begrijpelijk zonder achtergrondkennis. (2/2) • Het is duidelijk wat de waarschijnlijkheid is van het probleem. (2/2) • Er werd aangegeven of er vroeger al dan niet onderzoek is uitgevoerd mbt. deze kwestie. (1/1) • Er is aangegeven hoe men verwacht dat het maatschappelijk probleem in de toekomst zal evolueren. (1/1) • De beoogde doelstellingen zijn in SMART-termen geformuleerd. (2/2) <p>2. Opties: maximum 17 punten Verplicht: maximum 10 punten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Men heeft alle relevante opties opgelijst. (4/4) • De inhoudelijke krachtlijnen van de opties werden vermeld. (3/3) • Men heeft zich beperkt tot een beschrijving van de opties, zonder deze te vervuilen met mogelijke effecten. (3/3) <p>Optioneel: maximum 7 punten</p> <ul style="list-style-type: none"> • De oplijsting van de opties is gebeurd in functie van stijgende dwang (communicatie, zelfregulering, convenanten, marktgerichte instrumenten, dwingende regelgeving). (2/2) • Er werden combinaties van opties overwogen. (2/2) • De verschillende bestuursniveaus werden in rekening gebracht als extra optie of als suboptie binnen één bepaalde optie. (1/1) • Er werd aangegeven waarom bepaalde opties niet verder onderzocht worden wegens niet relevant. (2/2) <p>3. Effecten & keuze optie: maximum 47 punten Verplicht: maximum 18 punten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle relevante doelgroepen en betrokken partijen werden opgelijst / in rekening gebracht. (4/4) • Men heeft per doelgroep alle relevante effecten in kaart gebracht. (3/3) • Men heeft de effecten van de nuloptie als vergelijkingsbasis voor de andere opties duidelijk weergegeven. (2/2)

- Men heeft de effectbeschrijving gestructureerd en op een overzichtelijke wijze weergegeven. (2/2)
- De andere, "sectorale" effecten (kindeffecten, lokale besturen, Brusseltoets, etc.) werden in kaart gebracht. (3/3)
- De finale keuze van de optie werd goed geargumenteed. (3/3)

Optioneel: maximum 29 punten

- Men heeft binnen de doelgroepen de nodige subcategoriën opgelijst. (2/2)
- Men heeft de karakteristieken van de doelgroepen en hun omgeving voldoende beschreven. (3/3)
- Er werd aangegeven over hoeveel organisaties, personen etc de doelgroepen bestaan. (2/2)
- Men heeft andere mogelijke effecten gekwantificeerd. (2/2)
- Er werd, waar mogelijk, een bedrag in euro's vermeld bij de beschrijving van de effecten. (3/3)
- Het totaalbedrag van de administratieve lasten en de beheers-, handhavings- en financiële kosten voor de overheid werd vermeld in het overzicht. (2/2)
- Alle onzekerheden en hypothesen werden correct aangegeven. (3/3)
- Men heeft alle gebruikte bronnen vermeld en/of de gegevens zijn empirisch goed onderbouwd. (2/2)
- De effecten op de duurzame ontwikkeling (impact op het bedrijfsleven en de economie, op de sociale cohesie en het leefmilieu) werden goed omschreven. (4/4)
- De verdelingseffecten werden goed beschreven. (2/2)
- De indirecte effecten werden gekwantificeerd/gemonetariseerd. (4/4)

4. Uitwerking, uitvoering, handhaving en evaluatie: maximum 27 punten

Verplicht: maximum 10 punten

- Er werd aangegeven hoe en wanneer de regelgeving zal uitgevoerd worden en/of bijkomende initiatieven nodig zijn voor de feitelijke toepassing van de nieuwe regelgeving (uitvoeringsbesluiten, IT-ondersteuning, handleiding, opleidingen,...). (2/2)
- De administratieve lasten(vereenvoudigingen) werden omschreven. (2/2)
- De administratieve lasten(vereenvoudigingen) werden gemeten. (2/2)
- Men heeft duidelijk aangegeven hoe men het betrokken voorstel zal handhaven. (2/2)
- Men heeft duidelijk aangegeven hoe men de doelgroepen zal sanctioneren. (2/2)

Optioneel: maximum 17 punten

- Men heeft duidelijk aangegeven hoe men over het betrokken voorstel zal communiceren. (2/2)
- Er werd aangegeven hoe de gekozen optie nog juridisch technisch moet uitgewerkt worden (noodzaak aan MBs, omzendbrieven etc.) (1/1)
- Men heeft op het vlak van de AL de juiste terminologie gebruikt. (1/1)
- Men heeft de administratieve lasten opgesplitst over de verschillende doelgroepen. (1/1)
- Men heeft op het vlak van de AL alle parameters in rekening gebracht en afzonderlijk weergegeven. (2/2)
- Men heeft op het vlak van de AL het cijfermateriaal goed onderbouwd. (1/1)
- Men heeft op het vlak van de AL een totaalbedrag per jaar meegegeven. (1/1)
- Men heeft andere opties om de verlaging van administratieve lasten te bewerkstelligen vermeld en geargumenteed waarom ze niet werden gekozen. (2/2)
- Er werd voldoende ingegaan op de haalbaarheid van de toezichtsvereisten. (1/1)
- Men heeft rekening gehouden met contextgegevens in verband met de handhaving (meldingskans, controlekans, sanctiekans,...) bij het uitwerken van de handhavingsprocedures. (3/3)
- Men heeft vermeld hoe de (toepassing van de) regelgeving zal opgevolgd worden en of er al dan niet een ex-post evaluatie zal gebeuren. (3/3)

5. Consultatie en onderbouwing (11/11)

Optioneel

- Alle relevante doelgroepen werden op een evenwichtige manier geconsulteerd. (3/3)
- De doelgroepen werden in een vroeg stadium bevraagd. (2/2)
- De belangrijkste opmerkingen/adviezen werden vermeld. (3/3)
- Men heeft gemotiveerd waarom men in de finale beslissing afwijkt van bepaalde adviezen. (3/3)

6. Samenvatting (2/2)

Verplicht

- De samenvatting is representatief voor de inhoud van de RIA. (2/2)

Totaal: /125

Bron: Dienst Wetsmatiging

3.3. Evaluatie van de inhoudelijke RIA-kwaliteit door de SERV

Gelet op de voorgaande problemen, heeft de SERV zelf een analyse gemaakt van de kwaliteit van de uitgevoerde RIA's. Met name werden de 46 RIA's onderzocht die tussen 1 januari 2005 en 15 september 2006 als onderdeel van de adviesdossiers aan de SERV werden overgemaakt. De lijst is opgenomen als bijlage 1. Het gaat dus niet om de volledige lijst van alle Vlaamse RIA's. Dat was ook niet mogelijk aangezien de RIA's niet (actief) openbaar worden gemaakt. Gelet op de adviesverplichting en bevoegdheden van de SERV gaat het wel om de vanuit sociaal-economisch oogpunt meest belangrijke RIA's.

Concreet werd op basis van de Vlaamse RIA-handleiding²⁶ en van internationale voorbeelden²⁷ een vragenlijst opgesteld die alle belangrijke kwaliteitsaspecten van een RIA dekt. De vragenlijst is opgenomen als bijlage 2. Die vragenlijst werd vervolgens ingevuld door de medewerkers van de SERV-studiedienst die het regelgevingsdossier hebben behandeld. Die zijn inhoudelijk sterk vertrouwd met de specifieke beleidsmaterie van de RIA en kregen een interne RIA-opleiding. Een meer doorgedreven inhoudelijke en procesmatige evaluatie was gelet op de beperkte tijd en middelen niet mogelijk. Toch meent de SERV dat de gevolgde werkwijze een goede *indicatie* geeft van de kwaliteit van de Vlaamse RIA's en de belangrijkste knelpunten.

In totaal gaat het om 46 RIA's. Uit tabel 7 blijkt dat ongeveer 40% van de RIA's gaan over de 'leefmilieu en natuur' en 'natuurlijke rijkdommen en energie'. De omvang varieert van 3 blz. tot 52 blz., met een gemiddelde van 13 blz.

Hierna analyseren we de 46 overgemaakte RIA's op de volgende criteria:

- Aantal en relevantie van de onderzochte opties
- Volledigheid en evenwichtigheid van de effectbeoordeling
- Mate van kwantificering van effecten
- Gebruik van consultatie
- Kwaliteit van de RIA's per beleidsdomein
- Meerwaarde van de RIA's

---

²⁶ Dienst Wetsmatiging (2004a). Uit een recent vergelijkend onderzoek blijkt overigens dat de inhoudelijke richtlijnen in de Vlaamse RIA-handleiding goed scoren. Zie Regulatory Policy Institute (2005).

²⁷ Zie onder meer NAO (2004, 2005, 2006), Lee and Kirkpatrick (2004), Radaelli (2004b), Productivity Commission (2005) en NRR (2005).

Tabel 7: Overzicht aantal RIA's per beleidsdomein in de adviesdossiers van de SERV (1/1/2005-15/9/2006)

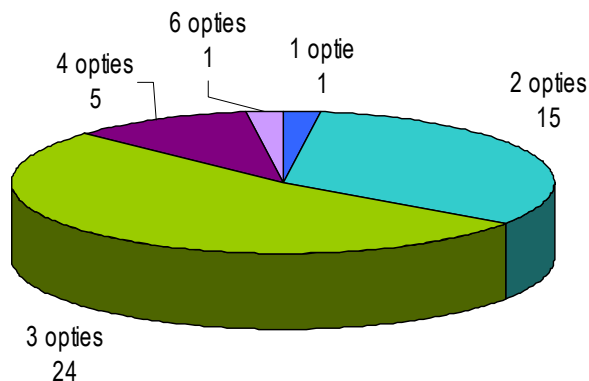
Beleidsdomein/beleidsveld	Overgemaakte RIA's		Ontbrekende RIA's		Gemidd. # blz.
	#	%	#	%	
<i>natuurlijke rijkdommen en energie</i>	12	26%	2	11%	12
<i>leefmilieu en natuur</i>	7	15%	2	11%	13
<i>economie, innovatie en wetenschapsbeleid</i>	7	15%	2	11%	15
<i>onderwijs</i>	5	11%	4	22%	26
<i>infrastructuur en mobiliteit</i>	5	11%	0	0%	7
<i>cultuur, sport, jeugd, media en toerisme</i>	4	9%	3	17%	12
welzijn en gezondheid	1	2%	1	6%	13
ruimtelijke ordening	1	2%	1	6%	7
financiën en begroting	1	2%	0	0%	3
buitenlands beleid	1	2%	0	0%	6
binnenlandse aangelegenheden	1	2%	0	0%	17
bestuurszaken en institutionele aangelegenheden	1	2%	1	6%	12
werkgelegenheid en sociale economie	0	0%	2	11%	
landbouw en visserij	0	0%	0	0%	
huisvesting	0	0%	0	0%	
Totaal	46	100%	18	100%	13

Bron: SERV

3.3.1 Relevantie van de onderzochte opties

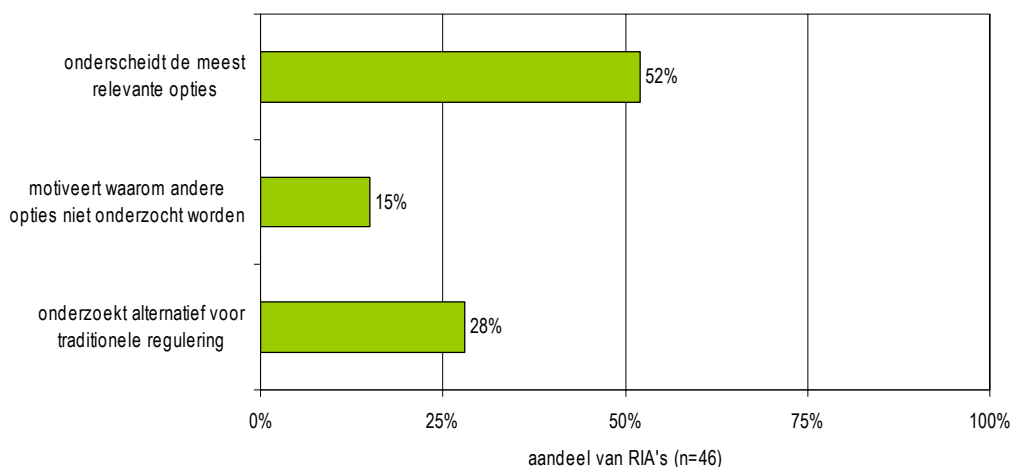
Figuur 5 toont dat 1/3e van de RIA's naast de nuloptie slechts één andere optie bekijkt. Ongeveer de helft van de overgemaakte RIA's onderzoekt naast de nuloptie twee opties. 6 RIA's bevatten meer dan twee opties naast de nuloptie. De helft van de RIA's onderscheidt relevante opties (zie Figuur 6). 15% van de RIA's motiveert waarom bepaalde andere opties niet werden onderzocht. Eén op drie RIA analyseert een alternatief voor traditionele regulering, zoals sensibilisering, economische instrumenten, etc.

Figuur 5: Aantal onderzochte opties (inclusief nuloptie) in de RIA's (n=46)

Bron: SERV

Figuur 6: Relevantie en aard van de onderzochte opties in de RIA's

Bron: SERV

Een vaak voorkomende fout is dat in de RIA's geen inhoudelijke opties worden onderscheiden, maar juridische opties. Relevante opties in RIA zijn inhoudelijke opties of opties die elk *via andere mechanismen gedrag* van actoren of doelgroepen *beïnvloeden* (bv. via beperking van gedragsalternatieven of “command and control”, via financiële stimuli voor gedragsverandering zoals subsidies of heffingen, via informatie over gedragsalternatieven zoals sensibiliseringscampagnes enz.²⁸). De vraag hoe een bepaalde optie vervolgens juridisch vorm moet krijgen is slechts een afgeleide vraag en hoort in de context van RIA niet als basisvraag te gelden om opties te onderscheiden (bv. moet de regelgeving worden opgenomen in een decreet, in een besluit of in een omzendbrief? Moet er een afzonderlijk besluit worden gemaakt of moet de regelgeving worden toegevoegd aan een bestaand besluit, ...).

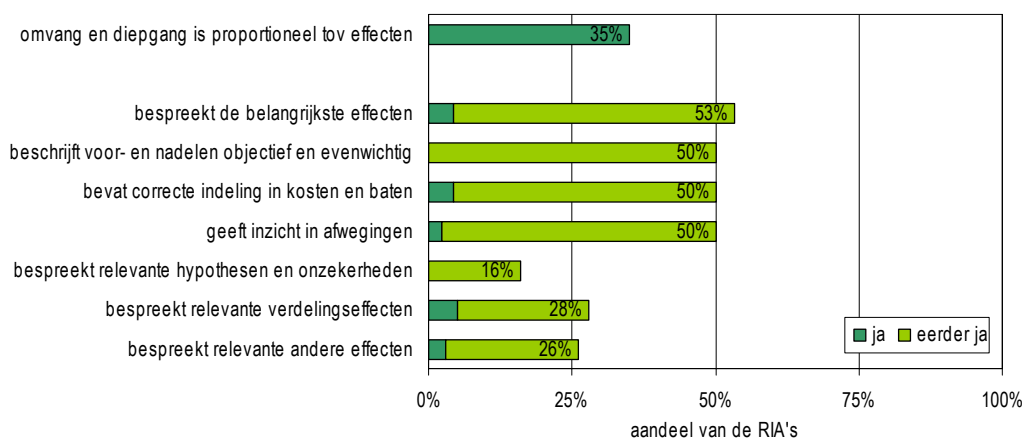
3.3.2 Volledigheid en evenwichtigheid van de effectbeoordeling

Op volledigheid en evenwichtigheid van de effectbeoordeling, hetgeen de kern uitmaakt van een RIA, scoren de Vlaamse RIA's niet goed. Geen enkele RIA blijkt *volledig* objectief en evenwichtig te zijn (zie figuur 7). Slechts ongeveer de helft van de RIA's voldoet min of meer aan belangrijke kenmerken zoals bespreking van de belangrijkste effecten van elke optie, objectieve en evenwichtige beschrijving van de voor- en nadelen van elke optie, correcte indeling van kosten en baten en inzicht in de afwegingen die zijn gebeurd.

De belangrijkste hypothesen en onzekerheden worden besproken in 16% van de RIA's waarvoor dit relevant is. Indien verdelingsaspecten relevant zijn, worden deze in 28% van de gevallen behandeld. In kwart van de gevallen waarvoor andere effecten van belang zijn, komen deze ook effectief in de RIA aan bod.

²⁸ Zie tevens de Vlaamse RIA-handleiding, Dienst Wetsmatiging (2004a).

Figuur 7: Volledigheid en evenwichtigheid van RIA's

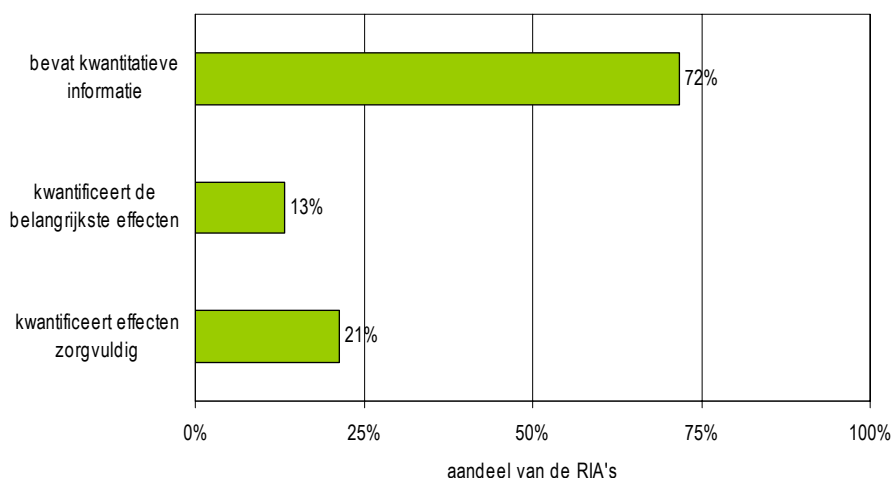

Bron: SERV

3.3.3 Kwantificering van effecten

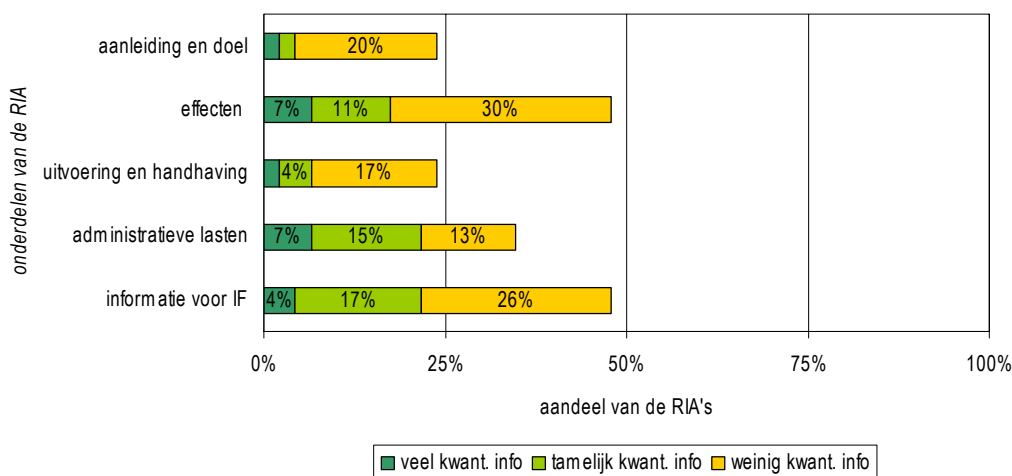
De mate van kwantificering vormt doorgaans een goede indicator voor de inhoudelijke kwaliteit van de analyse. 72% van de RIA's bevat enige kwantitatieve informatie, 28% bevat helemaal geen cijfergegevens (Figuur 8). Indien er kwantitatieve informatie in de RIA is opgenomen, is dat meestal slechts weinig (Figuur 9). Slechts in 13% van de onderzochte RIA's werden de belangrijkste effecten van de regelgeving gekwantificeerd. Voor zover deze effecten gekwantificeerd werden, gebeurde dit in slechts 1 op 5 gevallen op een zorgvuldige wijze. Kwantitatieve informatie wordt vooral teruggevonden in het deel 'effecten' en in het deel 'informatie voor inspectie van financiën (IF)'.

Figuur 8: Mate van kwantificering in de RIA's

Bron: SERV

Figuur 9: Vermelding van kwantitatieve informatie in de diverse onderdelen van de RIA

Bron: SERV

3.3.4 Consultatie

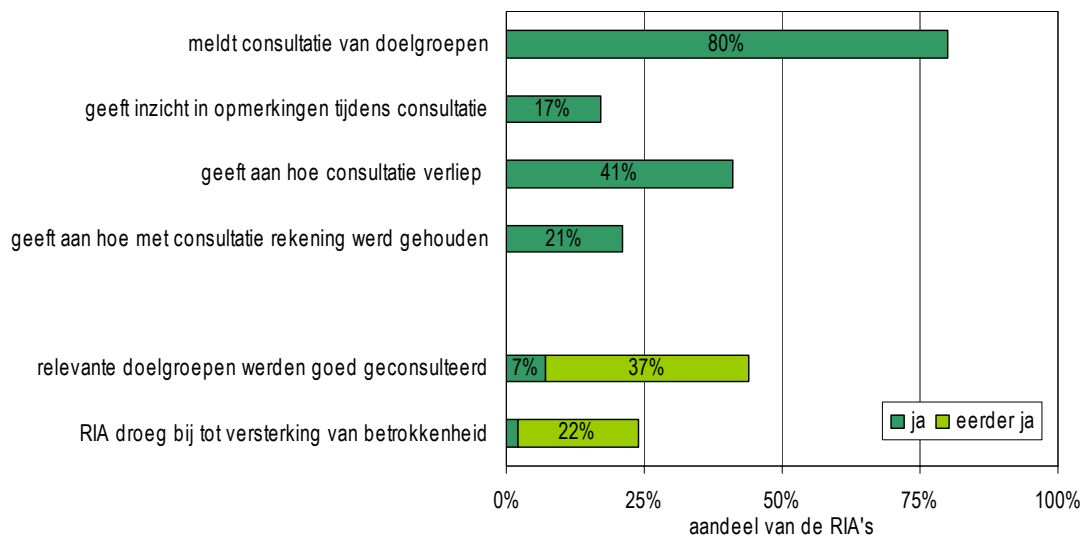
80% van de onderzochte RIA's maakt melding van consultatie van doelgroepen in de verplichte overeenkomstige RIA-rubriek (Figuur 10). 41% geeft aan op welke manier doelgroepen werden geconsulteerd.

Daar tegenover staat evenwel dat de RIA slechts 17% van de RIA's effectief inzicht geeft in de opmerkingen en commentaren die tijdens de consultatie werden gemaakt. 1 op 5 RIA's vermeldt in welke mate met de resultaten van de consultatie rekening werd gehouden. Bovendien kan slechts van 44% van de dossiers worden beweerd dat de meest relevante doelgroepen op een geschikte manier werden geconsulteerd.

65% van de RIA's geeft aan dat andere overheidsdiensten werden geconsulteerd (Figuur 11). Als doelgroepen werden geconsulteerd, betreft het vooral bedrijven of social-profitorganisaties.

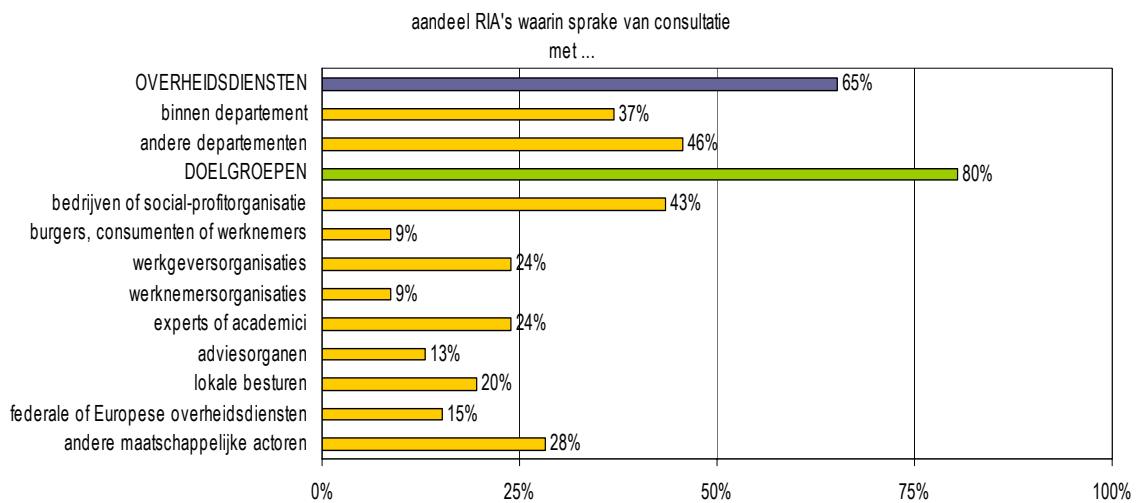
In 74% van de gevallen waarin de wijze van consultatie is beschreven, betreft het doelgroepenoverleg, bestaande uit één of meer vergaderingen (Figuur 12). Schriftelijke input of bevraging van doelgroepen en andere consultatiemechanismen kwamen veel minder voor. Opvallend is tevens dat er geen enkele voorpublicatie van een ontwerp RIA gebeurde met de mogelijkheid om te reageren.

Figuur 10: Consultatie in de RIA

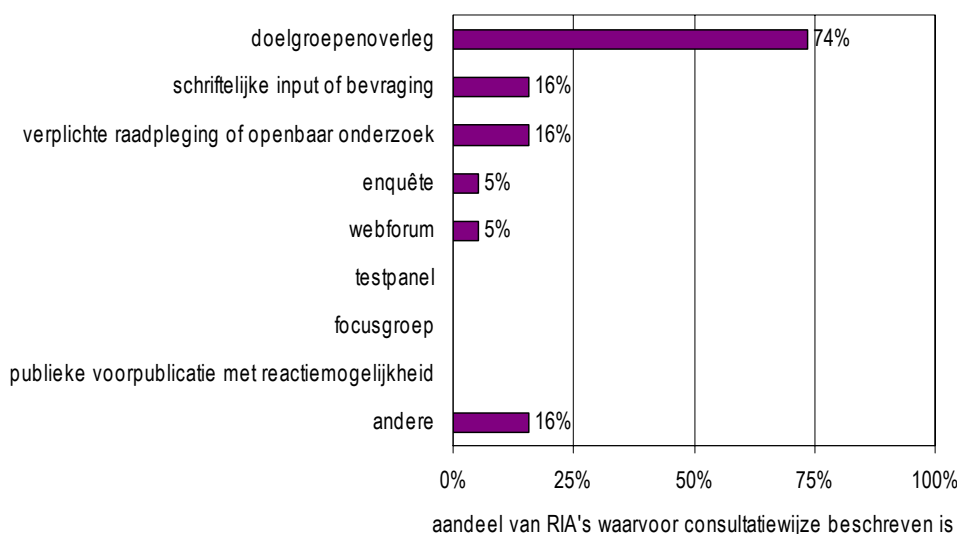
Bron: SERV

Figuur 11: Consultatie met overheidsdiensten en doelgroepen in de RIA

Bron: SERV

Figuur 12: Consultatiewijze vermeld in de RIA (n=19)

Bron: SERV

3.3.5 Globale kwaliteit van de RIA's

Voor een meer globale beoordeling van de kwaliteit van de Vlaamse RIA's, werden ze gescoord op 20 stellingen en ingedeeld in vier categorieën (goede, matige, slecht en zeer slechte RIA's, zie voor de werkwijze kader 4).

43% van de onderzochte RIA's blijkt vrij goed tot matig te zijn, 57% slecht tot zeer slecht (Figuur 13). Van de beleidsdomeinen waarvoor meer dan één RIA voorhanden is, scoren 'natuurlijke rijkdommen en energie' en 'economie, innovatie en wetenschapsbeleid' het minst goed. Meer dan 3/4e van de RIA's in deze beleidsdomeinen scoren slecht tot zeer slecht. Deze twee beleidsvelden scoren ook op de verschillende afzonderlijke kwaliteitscriteria het slechtst. Het beleidsdomein 'leefmilieu en natuur' telt ook relatief veel slechte en zeer slechte RIA's (57%), maar compenseert dat net zoals 'cultuur, sport, jeugd, media en toerisme' met een relatief groot aandeel goede RIA's. In het beleidsdomein 'infrastructuur en mobiliteit' werd geen enkele RIA als slecht beoordeeld. In de beleidsdomeinen waarvoor één of geen RIA beschikbaar is, is er geen enkele goede RIA.

Kader 4: Beoordelingsmethodiek globale kwaliteit van de RIA's

De kwaliteit van de RIA's werd beoordeeld aan de hand van de 20 stellingen van vraag 20 uit de vragenlijst in bijlage 2. De stellingen peilen naar de kwaliteit van de verschillende onderdelen van de RIA. De respondenten gaven per stelling aan of ze 'helemaal akkoord', 'eerder wel akkoord', 'eerder niet akkoord' of 'helemaal niet akkoord' gaan. De antwoorden werden omgezet in scores, resp. 7, 3, 1 en 0.

Voor de globale beoordeling van de kwaliteit werden de scores vervolgens opgeteld. Daarbij werden volgende gewichten aan de onderdelen van de RIA toegekend:

- Aanleiding en doel: 10%
- Opties: 15%
- Effecten: 50%
- Uitvoering en handhaving: 10%
- Consultatie: 15%
- Samenvatting: 0%

Tot slot werden de RIA's ingedeeld in categorieën. Hiervoor werd per categorie een theoretische benedengrens omschreven.

Zeer slecht	0 tot 20 ptn	Benedengrens: Een RIA waarvoor op alle stellingen 'helemaal niet akkoord' wordt geantwoord.
Slecht	20 tot 40 ptn	Benedengrens: Een RIA waarvoor op alle stellingen 'eerder niet akkoord' wordt geantwoord.
Matig	40 tot 60 ptn	Benedengrens: Een RIA waarvoor op de helft van de stellingen minstens 'eerder wel akkoord' wordt geantwoord en op de helft 'eerder niet akkoord'.
Goed	60 tot 100 ptn	Benedengrens: Een RIA waarvoor op alle stellingen met 'eerder wel akkoord' gereageerd wordt.
Zeer goed	100 tot 140 ptn	Benedengrens: Een RIA waarvoor op alle stellingen positief gereageerd wordt en op de helft met 'helemaal akkoord'.

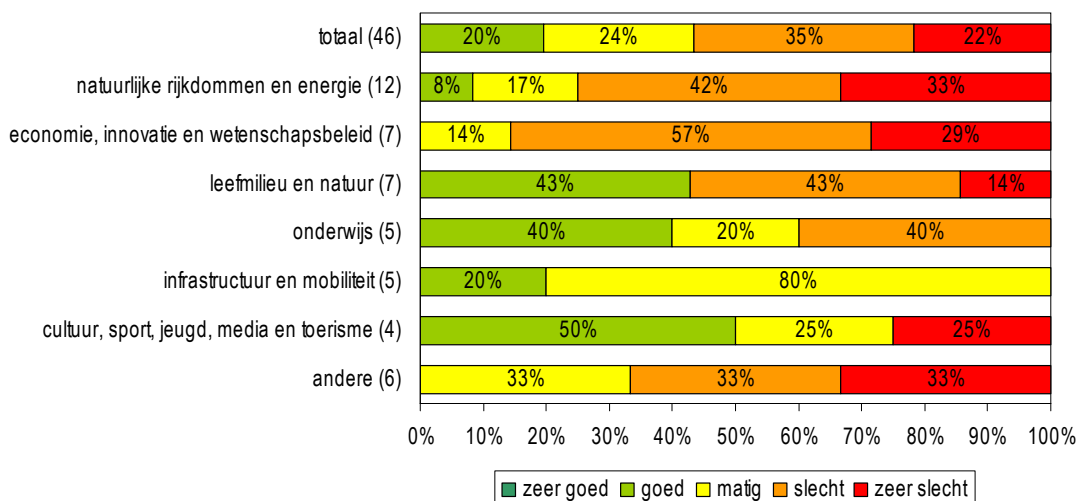
De omschrijving van de benedengrenzen werd enkel gebruikt voor de catalogering van de puntenscores, niet voor de toekenning van de scores. Een gelijkaardige indelingen in de categorieën 'zeer slecht', 'slecht', 'matig', 'goed' en 'zeer goed' werd ook gebruikt voor de beoordeling van de diverse onderdelen afzonderlijk. Hiervoor werd geen weging tussen de stellingen toegepast.

Merk tot slot op dat scores voor verschillende stellingen worden samengeteld en dat een negatieve score kan worden 'gecompenseerd' met een goede. Dit maakt dat de lat niet al te hoog werd gelegd.

Als de diverse onderdelen van de RIA afzonderlijk worden bekeken, krijgt het deel consultatie de meeste 'zeer slechte' beoordelingen (figuur 14). Verder scoorde bijna de helft van de RIA's zeer slecht op de onderdelen 'opties' en 'uitvoering en handhaving'. Het onderdeel 'effecten' scoort weliswaar relatief minder zeer slechte beoordelingen, maar had dan weer het grootste aantal slechte scores en kreeg in tegenstelling tot de andere delen geen enkele 'zeer goed'-beoordeling.

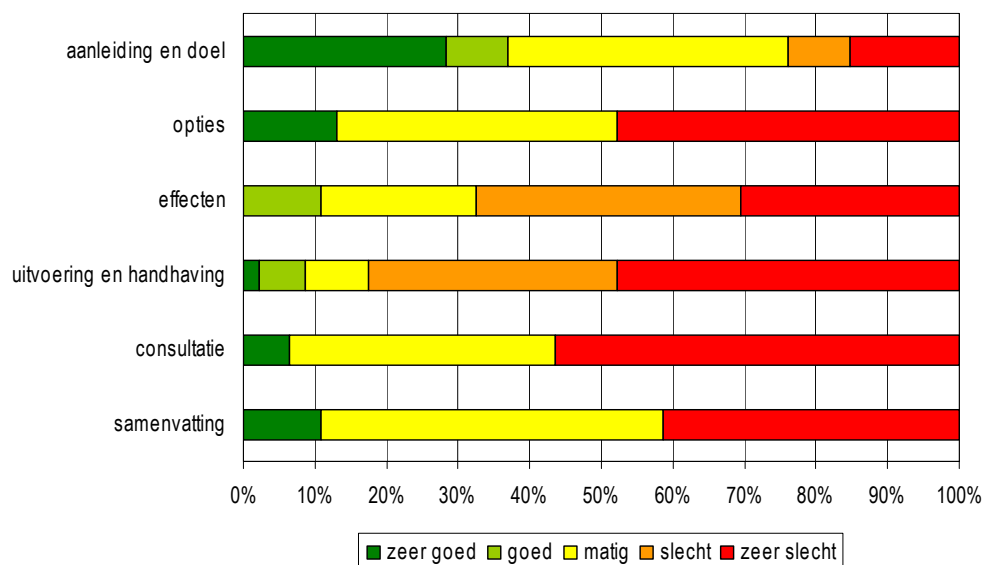
Overigens blijkt uit de analyse van de RIA-kwaliteit dat er een sterke correlatie is tussen de score voor het onderdeel 'consultatie' en de globale kwaliteitsbeoordeling van een RIA. Een andere vaststelling is dat er geen verbetering van de RIA-kwaliteit in de tijd merkbaar is.

Figuur 13: Globale kwaliteit van de RIA's

Bron: SERV

Figuur 14: Kwaliteitsbeoordeling per onderdeel van de RIA

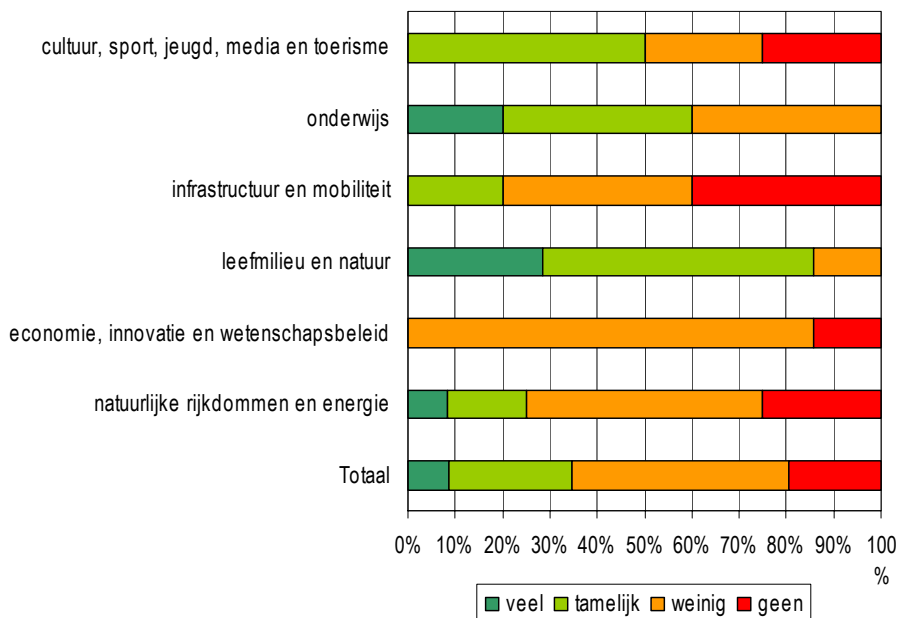

Bron: SERV

Een ruwere indicator voor de kwaliteit van een RIA is de mate waarin die extra informatie bevat ten opzichte van de informatie die is opgenomen in de nota aan de Vlaamse regering of de Memorie van Toelichting. Figuur 15 leert dat er slechts in 35% sprake is van extra informatie.

Figuur 15: Mate waarin de RIA's bijkomende informatie bevatten t.o.v. de nota aan de Vlaamse regering of de Memorie van Toelichting

Bron: SERV

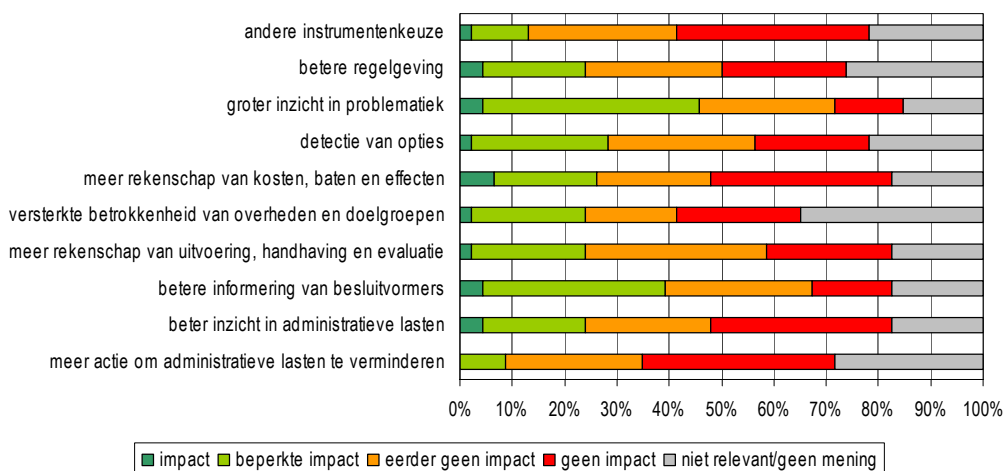
3.3.6 Meerwaarde van de RIA's

In de bevraging werden tot slot enkele vragen gesteld over de meerwaarde van de RIA's. De inschatting van de respondenten is dat de impact van de RIA's op beleidsmakers voorlopig nog zeer beperkt is. De belangrijkste meerwaarde lijkt dat sommige RIA's bijdragen tot een groter inzicht van beleidsmakers in de problematiek en tot een betere informering van de besluitvormers (figuur 16).

40% van de RIA's die bij de adviesvragen aan de SERV werden gevoegd, werden ook in de werkgroep besproken. Een derde van de RIA's werd gebruikt bij de opmaak van een eerste ontwerpadvies (figuur 17).

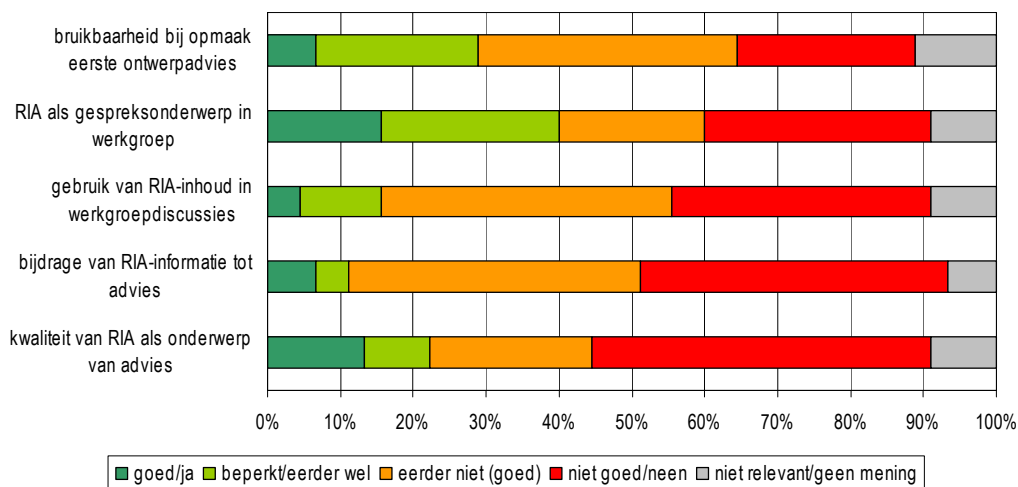
Deze beperkte meerwaarde is niet onlogisch. De lage kwaliteit van de RIA's die hiervoor werd vastgesteld beperkt immers de bruikbaarheid.

Figuur 16: Impact van RIA's op beleidsmakers

Bron: SERV

Figuur 17: Meerwaarde voor het adviesproces²⁹

Bron: SERV

²⁹ Niet relevant/geen mening betreft hier in hoofdzaak adviesdossiers die niet in werkgroep werden behandeld, bijvoorbeeld omdat de SERV besliste niet te adviseren.

3.4. Conclusies

Uit de analyse van de SERV blijkt dat de verplichting om voor bepaalde regelgeving een RIA op te maken niet steeds correct wordt nageleefd. Volgens de richtlijnen van de Vlaamse overheid moet (op enkele uitzonderingen na) elk regelgevingsdossier vergezeld zijn van een RIA op het moment van de 1^e principiële goedkeuring door de Vlaamse regering, en moet die RIA onderdeel uitmaken van het regelgevingsdossier. Sinds de invoering van RIA op 1 januari 2005 ontbrak er echter onterecht een RIA in 1/3^e van de regelgevingsdossiers waarover de SERV om advies werd gevraagd.

De beschikbare informatie van de Dienst Wetsmatiging over de inhoudelijke kwaliteit van de RIA's is sinds 1 april 2006 veel beperkter dan voorheen. Die informatie wijst uit dat de inhoudelijke kwaliteit van veel RIA's ondermaats is. Volgens de Dienst Wetsmatiging is een belangrijke oorzaak dat de meeste RIA's pas achteraf worden gemaakt, nadat de voorgenomen nieuwe regelgeving al is uitgeschreven. Daardoor hebben de RIA's het totstandkomingsproces van de voorgenomen regelgeving weinig of niet beïnvloed.

Uit een eigen analyse van de SERV blijkt dat er weldegelijk enkele voorbeelden zijn van vrij goede RIA's, maar dat over het algemeen de inhoudelijke kwaliteit te wensen overlaat. Bijna 60% van de RIA's is van slechte tot zeer slechte kwaliteit. RIA heeft in Vlaanderen dus nog niet het niveau en de impact bereikt die ervan mag worden verwacht.

4. RIA in internationaal perspectief

Uit het voorgaande blijkt dat de kwaliteit van de Vlaamse RIA's nog te wensen overlaat. Een vergelijking met de resultaten van evaluatieonderzoek in andere landen (zie deel 4.1. hierna) kan die conclusie voor Vlaanderen in perspectief zetten.

Ook in andere landen gebeuren inderdaad regelmatig evaluaties van de uitgevoerde RIA's. Die worden ook daar dikwijls uitgevoerd door andere instanties dan de regering of administratie zelf, met name door auditinstanties of rekenhoven (bv. in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Canada en Australië), door adviesraden en drukkingsgroepen (bv. Board of Swedish Industry and Commerce in Zweden, de Better Regulation Commission en de British Chamber of Commerce in het Verenigd Koninkrijk) en door denktanks en wetenschappelijke instituten (bv. Resources for the Future en AEI-Brooking institute in de Verenigde Staten, het European Policy Forum, het Regulatory Policy Institute, het College of Europe enz. in de EU).

Verder kan worden vastgesteld dat ook landen met een vrij goed functionerend RIA systeem regelmatig evalueren en bijsturen. Zo heeft de Productivity Commission in Australië in 2005 een reeks voorstellen geformuleerd om de performantie van het Australische RIS-systeem te verbeteren. Ierland voerde midden 2005 na een proefperiode en een evaluatie een nieuw RIA-systeem in. In het Verenigd Koninkrijk publiceerde de Better Regulation Executive midden 2006 een consultatiedocument met voorstellen om het Britse RIA-systeem te verbeteren. De Europese Commissie heeft eind 2006 een omstandige evaluatie van het Europese IA-systeem uitbesteed aan een consortium van consultants. Om te leren uit de nieuwste internationale ervaringen, liet Canada eveneens in 2006 een benchmarking uitvoeren van het Canadese RIA-systeem. Ook voor Vlaanderen zijn die internationale trends en ontwikkelingen zeer relevant. Zij komen in deel 4.2. aan bod.

4.1. Lessen uit evaluaties van RIA's in andere landen

De vergelijking van de conclusies uit de evaluatie van de Vlaamse RIA's met de resultaten van evaluatieonderzoek in andere landen, leert dat die conclusies moeten worden genuanceerd. Er zijn immers enkele verzachtende omstandigheden.

Ten eerste is RIA nog maar kort geleden ingevoerd in Vlaanderen. RIA vergt evenwel een soms vrij ingrijpende wijziging van de bestaande werkwijzen en van de overheersende beleidscultuur. RIA is immers juist bedoeld om een antwoord te bieden op dikwijls vastgestelde tekortkomingen in het regelgevingsproces³⁰. RIA beoogt met name :

---

³⁰ Voor meer achtergrond bij de motieven voor RIA, zie Dienst Wetsmatiging (2004b).

- een betere *onderbouwing* van voorgenomen regelgeving en overweging van alternatieven voor traditionele regelgeving in een vroeg stadium;
- meer *transparantie*, zodat de communicatie tussen overheid en burger, de mogelijkheden voor consultatie, en de motivering van regelgeving verbeteren;
- meer *interbestuurlijke samenwerking*, zodat overheden bij de opmaak van regelgeving over de grenzen van het eigen beleidsdomein nagaan wat de positieve en negatieve effecten zijn.

De OESO concludeert daarom: “*RIA implementation is a long-term process which necessarily requires significant cultural changes to take place throughout the government policy-making apparatus*³¹”. Het is ook de reden waarom de OESO meent dat er politiek leiderschap nodig is om RIA te implementeren³².

Ten tweede zijn er ook in andere landen problemen met de kwaliteit van de RIA's, ook waar RIA al veel langer is ingevoerd. Al moet gezegd dat de criteria er soms veel strenger zijn dan in Vlaanderen. Tabel 8 geeft een overzicht van de resultaten van enkele RIA-evaluaties in andere landen. De belangrijkste problemen blijken goed overeen te komen met die in Vlaanderen zijn vastgesteld³³:

- Met RIA wordt pas laat in het besluitvormingsproces gestart, waardoor er weinig invloed is op de beleidskeuzes;
- RIA zijn onvoldoende diepgaand voor belangrijke regelgeving (en omgekeerd);
- Er is een gebrekkige overweging van alternatieven;
- Niet alle relevante effecten worden bekeken;
- Effecten worden onvoldoende gekwantificeerd;
- De afweging tussen opties is ondoorzichtig of methodologisch zwak;
- Ex post evaluatie en monitoring zijn niet voldoende uitgewerkt.

Volgens Jacobs (2006) zijn er twee redenen voor de lage kwaliteit van veel RIA's in verschillende landen.

- Ten eerste liggen de standaarden steeds hoger. Er is een enorme internationale dynamiek de laatste paar jaren. Als gevolg van internationale benchmarks en verspreiding van beste praktijken voor RIA, leggen de verwachten steeds hoger en worden evaluatiecriteria bijgesteld. Ook in Vlaanderen is dat het geval geweest, waar de Dienst Wetsmatiging is overgegaan naar meer gedetailleerde beoordelingen met een daling van de gemeten RIA-kwaliteit voor gevolg. Hogere standaarden leiden tot immers lagere scores voor RIA's.

---

³¹ OECD (2006)

³² OECD (1997)

³³ In landen met hoge standaarden is er daarnaast ook een reeks gedetailleerdere methodologische kritiek op bijvoorbeeld de gebruikte discountvoeten, de hypothesen inzake naleving (uitgaan van 100% naleving of een ander percentage?), de wijze van monetarisering van kosten en baten... Het is duidelijk dat we in Vlaanderen nog niet aan dat soort commentaren toe zijn.

- Een tweede reden is dat de evolutie in de kwaliteit van RIA's volgens Jacobs in veel landen geen lineaire opwaartse trend vertoont, maar U-vormig is. Aanvankelijk werden er in veel landen relatief weinig RIA's uitgevoerd, onder begeleiding van een beperkt kader van RIA experts waardoor de kwaliteit vrij hoog lag. Naarmate RIA meer ingeburgerd geraakt, worden RIA's uitgevoerd door een grotere groep ambtenaren met minder deskundigheid, waardoor de kwaliteit daalt. De daling van de kwaliteit van de RIA's, onder meer binnen de Europese Commissie, kan volgens Jacobs worden toegeschreven aan die "mainstreaming" van RIA in het besluitvormings- en regelgevingsproces. Door investeringen in opleidingen, kwaliteitscontrole, datacollectie maar ook door aanpassingen aan het RIA-systeem zelf, neemt de kwaliteit van de RIA's vandaag geleidelijk aan opnieuw toe.

Tabel 8: Bevindingen van RIA-evaluaties in andere landen

Land	Jaar	Bron	Bevindingen
Australia	2003	Argy, S., and Johnson, M., Productivity Commission	<ul style="list-style-type: none"> ▪ The standard of analysis in many RIAs, particularly of compliance costs and small business impacts, needs to be improved.... At present RIAs usually contain a relatively brief, and typically qualitative, assessment of the compliance cost burden. ▪ There is a noticeably lower compliance rate for the more important regulatory proposals ...
	2003	Banks, G., Productivity Commission	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In many cases RIS are being treated as an 'add-on', essentially prepared after policy decisions have already been made. In those circumstances, the Regulation Impact Statement becomes little more than a rationalisation of predetermined approaches. Its content may end up being adequate, but its role is subverted. ▪ Little time has been allowed for their preparation by bureaucrats or for their practical consideration by Ministers. It is not unusual for the Office of Regulation Review to be contacted by departments about preparing a Regulation Impact Statement only a day or two before the deadline for submitting regulatory proposals to decision-makers. ▪ Identification and consideration of alternative options to the favoured regulation is generally lacking – particularly non-regulatory or self-regulatory options – and there is often little attempt to collect the information necessary to quantify the costs and benefits of options, even as to orders of magnitude.
	2005	Banks, G., Productivity Commission	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In 8 years since the present system was introduced, the rate of compliance with the RIS requirements has averaged 74%, being the lowest in the first year and the highest in the most recent years (92%). ▪ In many cases, RIS is prepared too late in the policy development process to be of any real assistance to decision makers. In those circumstances, it effectively becomes little more than an ex post justification for a decision already taken. ▪ RIS tend to lack adequate consideration of alternative options and consultation, both of which are critical to good decision-making. ▪ In 2004, only 20% of tabled RIS involved an attempt at quantifying compliance costs. Another 70% gave some consideration to compliance costs, without seeking to measure them. In the remaining 101% compliance costs were not even considered.
	2006	Deighton-Smith, R., OECD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 14% of regulatory proposals in respect of which RIA were finalized in 2004-05 had been changed substantively during the course of the RIA process. ▪ However, regulatory reform officials reported that the degree of commitment to the RIA process as an inherent part of good regulatory processes was highly variable between policy officials in regulatory agencies and that the long awaited "cultural change" among regulators toward embracing RIA as a fundamental policy tool could not yet be said to have occurred.

Canada	2000	Regulatory Process Management Standards Review (from RAOICS)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Areas where improvements could be made included better prioritizing of regulatory proposals, improved capabilities to assess regulatory and non-regulatory alternatives and in conducting costbenefit analysis, and more training.
	2004	Smart Regulation Report	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Insignificant or low-impact proposals are subject to overly complex process requirements, while more significant proposals receive insufficient analysis. ▪ the Smart Regulation committee "often heard cases of dissatisfaction with consultation. There was concern that consultation occurred too late in the policy development process, that government consultation efforts were not coordinated or that certain stakeholders were at a disadvantage in dealing with the demands of consultation".
Euro- pean Commis- sion	2004	Lee and Kirkpatrick, University of Manchester	<ul style="list-style-type: none"> ▪ The six IA reports that have been investigated divide equally into three groups: clearly satisfactory, marginally satisfactory/unsatisfactory, and clearly unsatisfactory ▪ Examples of weaknesses are: the range of policy options investigated is relatively low; unbalanced coverage of different types of impacts, methodological weaknesses, deficiencies in the justification of the preferred option, deficiencies in the clarity and objectivity of the findings... ▪ There appears to be some correlation between the quality of the IA and the process by which they were prepared. Examples of weaknesses are: insufficient time available, limitations in the range and type of expertise, lack of transparency in the process, inadequate arrangements for consultation.
	2005	Report from the Commission "Better Lawmaking 2004,"	<ul style="list-style-type: none"> ▪ The Commission increased the number of [RIAs] completed in 2004 (29 against 21 in 2003) as well as their overall quality [but] delivery remained a problem, with fewer impact assessments completed than initially planned. ...there needs to be a more systematic application of the current methodology across Commission services and greater focus on competitiveness issues. ▪ In 2004, the number of consultations increased significantly [but] the Commission still needs to make additional efforts on feedback to respondents and...transparency.
	2005	Better Regulation Task Force, UK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We are aware that the number and quality of RIAs that the Commission has produced is improving. ▪ Although there is increasing awareness that considering alternatives is a vital part of good policymaking, not enough is known about the range of options available and where they have been used. ▪ Some reluctance amongst officials and MEPs to consider flexible, non-legislative options. ▪ Many consultation exercises fail to meet the Commission's minimum standards and compliance is patchy both between and within Directorates General. ▪ The Commission fails to disclose how well it is meeting its own standards for consultation. ▪ Concerns about consultation fatigue have less to do with the quantity of consultation with the quality of consultation. Much of the consultation material that is released to the public is still turgid, poorly focused, and difficult to understand.
	2006	2006 Andrea Renda, Centre for European Policy Studies	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Of the 70 extended impact assessments completed before July 2005: only 8.4% of IAs considered selfregulation; only 40% quantified at least some cost, 25,3% monetized all or nearly all costs; only 33.7% quantified some benefits, 26.3% monetized some benefits; specific benefits (health, safety) almost ignored; costs and benefits are almost never compared (net benefits in 13.7% of the sample, cost-effectiveness in 8.4%); alternatives are seldom compared (Cost of each alternative compared in 16.8%); methodology is oversimplified (discount rate only in 3 IAs)... ▪ A number of problems have emerged: organizational problems (institutional conflict, exposure to third-party capture), limited consultation, insufficient training of the Commission's employees, etc. ▪ The quality of Extended Impact Assessments performed by the Commission during the first years of implementation of the new IIA model has been consistently and remarkably declining

Sweden	2004	Swedish National Audit Office	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inadequate knowledge about sources of regulatory burdens. ▪ Lack of clarity about roles in checking RIAs. ▪ Low standard of RIA due to a lack of quality control and sanctions; questions in the analysis chart do not give sufficient guidance or are not relevant
	2005	Board of Swedish Industry and Commerce for Better Regulation (NNR)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In general, compulsory RIAs are still of inferior quality. ▪ There have been improvements for 10 of the 11 quality factors measured. Unfortunately, this is happening from embarrassingly low levels, and mostly for variables that are relatively simple to change. The paramount aspects, such as costs to businesses, are still inadequately clarified. ▪ Total costs are reported in 9% of cases in 2005, against 5% in 2004. The proportion of cases in which the costs of the proposal for an individual company are reported is 17%, 10 percentage points higher than in 2004. Only in a few cases do regulators attempt to elucidate their proposals' concrete effects on the companies concerned... ▪ In only 53% of the RIAs in 2005, alternatives to the proposal are presented (49% in 2004). ▪ Only 48% of RIAs in 2005 reported on how consultation had occurred, up from 35% in 2004
	2005	Swedish Action Plan to reduce administrative burden for enterprises	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Impact assessments have been criticized as often being of low quality, done at too late a stage and even not done at all. ... the Government – which takes a very serious view of this criticism – will consider how the impact assessment method can and should be improved.
United Kingdom	2004	Better Regulation Task Force. Annual report.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 9 out of 12 RIAs raised quality issues of concern. ▪ Some RIAs were very difficult to get hold of. ▪ Regulatory Impact Assessments are meant to describe the alternatives that have been considered, but often only one approach is considered. ▪ Despite the UK being placed among the world's leaders in better regulation and even after eight years of intense BRTF activity, the volume, complexity and costs of regulation continued to grow. ▪ We found too few examples of better regulation in principle leading to less costly regulation in practice. ▪ The quality of impact assessments needs to be improved and they need to be used earlier and more strategically to influence decision-making and have credibility with stakeholders.
	2005	Better Regulation Task Force. UK Regulatory Impact Assessments in 2004-05	<ul style="list-style-type: none"> ▪ The "half full" view would be that tremendous progress has been made...the "half empty" view would be that nothing has substantially changed. New regulations are not seriously challenged, still less aborted, by impact assessments.
	2005	Colin Jacobs, University of Manchester and British Council	<ul style="list-style-type: none"> ▪ RIA has enjoyed remarkable success in the UK. The overall quality of RIAs has also undoubtedly improved in the view of practitioners. Consultation is considered one of the big success areas. RIA has in some cases been extremely valuable in highlighting innovative solutions to regulation. ▪ Five existing quality problems are thought to cover 90 per cent plus of the problem: (1) Unclear Objectives, (2) Lack of evidence to support case, (3) Failure to consider alternatives to regulation (4) weak consideration of monitoring/ Review needs and (5) RIA needs to be introduced earlier in the policy cycle.
	2006	UK National Audit Office.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ This is our third year of evaluating the quality of RIAs and overall results have been disappointing. RIAs are often done too late, with the wrong mindset and do not cover all policy interventions. RIAs were often seen by officials as a bureaucratic task rather than being integral to the process of policy-making. ▪ The quality of RIAs in this year's sample was mixed. There were examples of good practice, with strong performance in consultation, and improved practices in assessing a range of regulatory options. The weakest area was the consideration of the level of compliance with the proposed regulation. Departments too readily assumed full compliance with insufficient analysis of the implications of non-compliance. Some RIAs included irrelevant detail and were too discursive, which obscured the key information needed to inform decision-making. In many cases, RIAs have not been used to ques-

			<p>tion the need for intervention. The omission of a 'do-nothing' option and the failure to consider non-regulatory options were the most common omissions. There is a need to look beyond the implementation of the regulation. This was too often neglected or given insufficient attention.</p>
	2006	UK National Audit Office. NAO Review of Sustainable Development in RIA	<p>The UK Sustainable Development Strategy highlights the role the RIAs can play in appraising policies against sustainable development principles. Our review of 10 recent RIAs found that most did not handle sustainable development concerns well. Few identified all social or environmental impacts that they might have been expected to cover. Social and environmental impacts were often not analysed in sufficient depth. And the variable presentation of RIAs made it difficult to see if and how sustainable development issues had been considered.</p>
	2006	Better Regulation Executive; RIA consultation document	<ul style="list-style-type: none"> ▪ The fundamental purpose of placing rigorous analysis at the heart of the policy making ▪ process is insufficiently recognized; ▪ Critical data and information can be hard to find in long and often discursive Regulatory Impact Assessments. In some cases, it may be missing – in particular quantified costs and benefits; ▪ Arguments and evidence are often inaccessible to the lay reader; ▪ The 65 page Guidance is often seen by policy makers as bureaucratic and hence makes it harder to embed awareness of better regulation; ▪ Regulatory Impact Assessments often duplicate information or data contained in other publications such as consultation documents; ▪ The case for 'no action' being taken is often not made sufficiently well, and the nature of the problem not spelt out as clearly as it could be; ▪ Regulatory Impact Assessments are frequently produced at the end of the policy making process when all the key decisions have been taken, rather than informing the decisionmaking process.
United States	1996	AEI-Brookings Joint Center for Regulatory Studies	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Half of the adopted regulations did not pass a benefit-cost test, even after 15 years of investment in RIA
	1997	Morgenstern et al.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ One of the clearest lessons of these case studies is the critical importance of <i>timing</i> to the usefulness of RIAs. Several case study authors mentioned the fact that many RIAs are not initiated until after the regulatory process is well underway, often after the preferred alternative has been selected. ▪ Even in cases where the RIA got off to a late start, however, the authors of all 12 of these case studies believe <i>their</i> RIA did have an effect, although often it was not as influential as it could have been. ▪ According to the authors, all the RIAs led to improvements that decreased costs, and five of the 12 introduced changes that increased benefits, although it is conceded that with multiple influences on the process, it is difficult to ascribe with certainty any specific influences to the RIA. ▪ In addition, RIAs were credited by these authors with other accomplishments. Some RIAs also promoted innovative regulatory alternatives, at least for their time.
	2004	AEI-Brookings Joint Center for Regulatory Studies	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A significant percentage of the RIA do not provide some very basic economic information, such as information on net benefits and policy alternatives. For example, over 70% of the analyses failed to provide any quantitative information on net benefits. ▪ There is no clear trend in the quality of cost-benefit analysis across time. ▪ There is a great deal of variation in the quality of individual cost-benefit analyses.
	2006	AEI-Brookings Joint Center for Regulatory Studies	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 20% (25 of 124) of the major rules with quantified costs and benefits fails a benefit cost test using best estimates on OMB's numbers ▪ Agencies often do not provide best estimates and ranges of benefits and costs; we are aware of only a few RIA's in which an agency has provided a probability distribution of benefits and costs. ▪ The past year, of the 21 final major rules adopted, 8 (or 38%) did not have quantified and monetized benefits and costs.

Een derde nuancering bij de lage kwaliteit van de Vlaamse RIA's is dat RIA's niet enkel technisch of methodologisch mogen worden beoordeeld door de bril van experts. Afhankelijk van de actoren, omstandigheden en de fase waarin het wetgevingsbeleid zich bevindt, kunnen andere aspecten belangrijker zijn. Met name is in de beginjaren van RIA dikwijls niet de inhoudelijke kwaliteit van de analyses het belangrijkste criterium voor succes, maar de mate waarin RIA de transparantie vergroot: Als de Vlaamse RIA's vandaag inhoudelijk tekort schieten, is dat een vaststelling op zich, maar de implicatie daarvan is wel dat het door die slechte RIA's nu duidelijker wordt dat de wetgeving niet goed doordacht is en niet goed werd voorbereid³⁴. Als men er in een RIA niet in slaagt om duidelijk aan te geven wat het doel is van de wetgeving die men beoogt of waarom een bepaalde regeling noodzakelijk is, men niet in staat is om aan te geven wat de effecten zullen zijn van die wetgeving in de praktijk, men niets schrijft over hoe men de wetgeving gaat uitvoeren of handhaven en of daar wel voldoende middelen voor zijn, men aangeeft dat men eigenlijk weinig of niet heeft geconsulteerd, enz. dan is het duidelijk dat men eigenlijk regelgeving voorstelt waarvan men niet weet of en hoe die in de praktijk gaat werken en of de kosten niet groter zijn dan de baten. Het is door die grotere transparantie dat meerdere landen erin zijn geslaagd om in een tweede fase politiek en ambtelijk draagvlak te creëren voor de ingrepen die nodig zijn. Wellicht zit Vlaanderen nog voor een deel in die eerste fase.

4.2. Internationale trends en opties voor verbetering³⁵

De kritiek op de kwaliteit van RIA's heeft tot dusver in geen enkel land geleid tot een afschaffing van het RIA-systeem. Integendeel, de OESO stelt vast dat de lidstaten zwaar blijven investeren in RIA en geleidelijk aan de vruchten plukken van hun investeringen: *"Today, RIA has become a norm of democratic governance in modern industrialized countries. OECD member countries are continuing to invest heavily in RIA and are reaping greater returns for this investment. However, much remains to be done to cement RIA as an integral part of the policy decision-making process"*³⁶.

De belangrijkste internationale trends en ontwikkelingen op het vlak van RIA zijn (zie tabel 9):

1. De installatie van RIA in het hart van de beleidsvorming;
2. De verbetering van de inhoudelijke kwaliteit van RIA's;
3. De versterking van de transparantie van het RIA-systeem;

---

³⁴ "A lack of people within a department or agency with relevant skills is sometimes offered as an excuse, but the required skills are really no more than those needed for an agency's core policy development function. This underlines a broader and more serious concern that failure to comply with the formalities of a Regulation Impact Statement may reflect a deeper failure to do the policy work necessary to achieve good policy outcomes" OECD (2006).

³⁵ De informatie in dit deel is in hoofdzaak gebaseerd op OECD (2006), Jacobs (2006), College of Europe/Jacobs and Associates (2006). De andere gehanteerde bronnen zijn opgenomen in de referentielijst.

³⁶ OECD (2006)

Hierna overlopen we deze trends en ontwikkelingen meer in detail. Zij vormen immers voor Vlaanderen een belangrijke inspiratiebron.

Tabel 9: Internationale trends en ontwikkelingen in RIA

Macrotrends	Trends en ontwikkelingen	Topprestatie
Installatie van RIA in het hart van de beleidsvorming	Klemtoon op RIA als proces ipv RIA als methode	-
	Met RIA vroeger starten door <ul style="list-style-type: none"> ▪ betere planning van de regelgevingsagenda ▪ IA ipv RIA 	CAN, USA, EU UK, EU
	Gebruik van RIA voor ex post evaluatie van bestaande regelgeving	CAN
Verbetering van de inhoudelijke kwaliteit van RIA's	Bewaking inhoudelijke focus	EU UK USA AUS CAN
	Kwaliteitscontrole door centrale waakhond	UK, NZL, USA
	Responsabilisering door <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondertekening RIA door minister of hoge ambtenaar ▪ Incentives voor ambtenaren ▪ Verplichte openbaarmaking van finale RIA's 	UK, AUS, CAN AUS, CAN UK, USA
	Capaciteitsopbouw door <ul style="list-style-type: none"> ▪ uitbouw van RIA-expertise binnen elk departement ▪ weloverwogen samenwerking met experts en consultants ▪ organiseren van peer reviews ▪ organiseren van RIA trainingen ▪ verbeteren van de RIA handleidingen ▪ organiseren van een helpdesk ▪ ex post evaluatie van uitgevoerde RIA's 	UK, USA AUS USA IRL EU, NZL, USA IRL, SWE -
	Netwerking en controle door externe instanties	UK
	Selectiviteit	AUS USA NZL
	Datacollectie	USA, EU
Versterking van de transparantie van het RIA-systeem	Koppeling van RIA en consultatie	CAN, AUS, UK, EU
	Publieke rapportering van de kwaliteit van de uitgevoerde RIA's	MEX, AUS

Bron: op basis van OECD (2006) en Jacobs (2006)

4.2.1 Installatie van RIA in het hart van de beleidsvorming

Hierna overlopen we de belangrijkste internationale trends en ontwikkelingen inzake "installatie van RIA in het hart van de beleidsvorming". De onderstaande tabel geeft aan in welke mate Vlaanderen vandaag beantwoordt aan die ontwikkelingen.

Tabel 10: Internationale trends in RIA – vergelijking met Vlaanderen (1)

Trends en ontwikkelingen	Prestatie Vlaanderen
Klemtoon op RIA als proces ipv RIA als methode	+/-
Met RIA vroeger starten door <ul style="list-style-type: none"> ▪ betere planning van de regelgevingsagenda ▪ IA ipv RIA 	- -
Gebruik van RIA voor ex post evaluatie van bestaande regelgeving	-
Bewaking inhoudelijke focus	-
Kwaliteitscontrole door centrale waakhond	+
Responsabilisering door <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondertekening RIA door minister of hoge ambtenaar ▪ Incentives voor ambtenaren ▪ Verplichte openbaarmaking van finale RIA's 	- +/- -
Capaciteitsopbouw door <ul style="list-style-type: none"> ▪ uitbouw van RIA-expertise binnen elk departement ▪ weloverwogen samenwerking met experts en consultants ▪ organiseren van peer reviews ▪ organiseren van RIA trainingen ▪ verbeteren van de RIA handleidingen ▪ organiseren van een helpdesk ▪ ex post evaluatie van uitgevoerde RIA's 	+/- - - + +/- + -
Netwerking en controle door externe instanties	+/-
Selectiviteit	-
Datacollectie	-
Koppeling van RIA en consultatie	-
Publieke rapportering van de kwaliteit van de uitgevoerde RIA's	-

+ in grote mate gerealiseerd; +/- realisatie gedeeltelijk of in uitvoering; - nog niet gerealiseerd

Klemtoon op proces ipv methode

Qua doelstellingen van RIA is er een belangrijke verandering merkbaar de laatste jaren. De klemtoon wordt steeds meer gelegd op de waarde van RIA als proces veeleer dan als methode. RIA wordt tegenwoordig minder gezien als een analytische methode om antwoorden te geven op kwantitatieve vragen, en meer als een proces om

- de juiste vragen te stellen op een gestructureerde manier om zo een breed en transparant debat mogelijk te maken;
- op systematische en consistente wijze potentiële effecten in kaart te analyseren van voorgenomen beleidsmaatregelen;
- die informatie te communiceren naar beleidsmakers en stakeholders.

RIA is daardoor niet in de eerste plaats een techniek om kwantitatieve informatie te genereren, hoewel een RIA belangrijke analytische componenten bevat die een zeker niveau van deskundigheid veronderstellen. RIA is in de eerste plaats een verlengstuk van reeds bestaande goede praktijken op het vlak van beleidsvoorbereiding en besluitvorming. *“RIA has evolved from narrow technical methods aimed at cutting costs toward more flexible and sophisticated tech-*

niques of problem-solving aimed at fostering a richer and more informed public debate about important public policy issues.”³⁷

In governance termen, is RIA één van de methoden om beleidsleren aan te moedigen aangezien het gaat om een open en participatieve techniek waarbij diverse stakeholders worden betrokken.

Versterking van de maatregelen om vroeger in het beleidsproces met RIA te starten

Het invloedrijke Mandelkernrapport uit 2001 beklemtoonde: *“RIA is an ongoing, evolutionary process that informs the political choice and is not simply the production of a one-off document”³⁸*. Eén van de meest hardnekkige problemen in veel landen blijft niettemin de vaststelling dat het RIA-proces te laat start. Dat ondergraaft de kwaliteit van de RIA's en beperkt de invloed op de besluitvorming. Jacobs (2006) meent zelfs dat *“the timing of RIA may be more important than the methodology employed in determining the quality of the assessment of alternatives.”* Harrington en Morgenstern (2003) stellen na een doorgedreven onderzoek van RIA in de Verenigde staten: *“One of the clearest lessons of these case studies is the critical importance of timing to the usefulness of RIAs. Several case study authors mentioned the fact that many RIAs are not initiated until after the regulatory process is well underway, often after the preferred alternative has been selected. In this situation an RIA obviously has difficulty being influential. Worse, it puts pressure on the analyst not to deliver bad news about benefits and costs, especially about the preferred alternative, leading to cynicism about the role of RIAs in the regulatory process. Most analysts believe the RIA should begin before the regulatory process begins, in order to develop information useful in decisionmaking”*.

Om dit probleem zoveel mogelijk te vermijden, worden verschillende strategieën ingezet.

- Sommige landen gebruiken een verplichte fasering van de RIA's. Dat houdt in dat reeds tijdens het RIA-proces, en niet pas nadien, een (nog onaf) RIA-document moet worden opgemaakt, waarrond interne en externe consultatie kan worden georganiseerd voorafgaand aan de voorlegging aan de bevoegde minister of de regering. Die aanpak blijft al bij al zeldzaam (Australië, Verenigd Koninkrijk). Nederland en de Europese Commissie hebben zo'n aanpak verlaten, omdat die leidde tot soms overbodig complexe of tijdrovende procedures.
- Te laat starten blijkt minder een probleem te zijn in landen met een planning van de regelgevingsagenda. Zo'n planningsproces zorgt voor een vroege publieke kennisgeving over geplande regelgevingsinitiatieven, op een moment dat de voorgenomen regelgeving nog niet is uitgewerkt en er dus meer mogelijkheden zijn voor RIA om de besluitvorming te verbeteren.

---

³⁷ Jacobs (2006)

³⁸ Mandelkern Group on Better Regulation (2001).

- Tot slot past ook de trend van RIA naar IA in dit kader. In het Verenigd Koninkrijk wordt de naam “Regulatory Impact Assessment” veranderd in “Impact Assessment” omdat de vroegere naam verwarrend was. Met RIA moet worden gestart vooraleer de keuze voor regelgeving vastligt, maar de naam RIA suggereert dat een impactanalyse enkel nodig is als er voor regelgeving wordt gekozen. Daardoor is de naam RIA volgens de Britse overheid inconsistent en contraproductief. Binnen de Europese Commissie werd eerder al om dezelfde redenen gekozen voor IA in plaats van RIA.

4.2.2 Verbetering van de inhoudelijke kwaliteit van RIA’s

Hierna overlopen we de belangrijkste internationale trends en ontwikkelingen inzake “verbetering van de inhoudelijke kwaliteit van RIA’s”. De onderstaande tabel geeft aan in welke mate Vlaanderen vandaag beantwoordt aan die ontwikkelingen.

Tabel 11: Internationale trends in RIA – vergelijking met Vlaanderen (2)

Trends en ontwikkelingen	Prestatie Vlaanderen
Bewaking inhoudelijke focus	-
Kwaliteitscontrole door centrale waakhond	+/-
Responsabilisering door <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondertekening RIA door minister of hoge ambtenaar ▪ Incentives voor ambtenaren ▪ Verplichte openbaarmaking van finale RIA’s 	- +/- -
Capaciteitsopbouw door <ul style="list-style-type: none"> ▪ uitbouw van RIA-expertise binnen elk departement ▪ weloverwogen samenwerking met experts en consultants ▪ organiseren van peer reviews ▪ organiseren van RIA trainingen ▪ verbeteren van de RIA handleidingen ▪ organiseren van een helpdesk ▪ ex post evaluatie van uitgevoerde RIA’s 	+/- - - + +/- + -
Netwerking en controle door externe instanties	+/-
Selectiviteit	-
Datacollectie	-

+ in grote mate gerealiseerd; +/- realisatie gedeeltelijk of in uitvoering; - nog niet gerealiseerd

Bewaking van de correcte inhoudelijke en methodologische focus – ontkoppeling van sommige specifieke effecten

De focus van een RIA ligt op de vergelijking van de belangrijkste effecten van relevante opties via een integraal analytisch denkkader. Met dat laatste wordt “zachte kosten-batenanalyse” bedoeld, waarin kwantitatieve en kwalitatieve ‘metingen’ voor economische, sociale en milieu-effecten tegelijk en geïntegreerd met elkaar worden geanalyseerd³⁹.

³⁹ Zie terzake tevens de link tussen RIA en SIA (Sustainable Development Impact Analysis) of Duurzame Ontwikkeling Effectbeoordeling. Bv. in Dierickx-Visschers ea (2006).

Verscheidende auteurs en overheden waarschuwen voor een andere trend die daar tegenin gaat. Met name kan worden vastgesteld dat meer en meer wordt verwacht dat in RIA allerhande specifieke impacts worden onderzocht (op KMO's, gender, armoede, administratieve lasten...). Die trend is niet slecht omdat daardoor de politieke steun voor RIA toeneemt en een proliferatie van allerhande afzonderlijke specifieke testen met afzonderlijke procedures, gegevens en hypothesen kan worden vermeden.

Maar het risico bestaat dat daardoor ook de focus van de RIA verdwijnt: *"In more and more countries, use of partial analyses has actually resulted in fragmentation (...), because the larger integrated framework is not clearly defined or emphasized. Without the integrating framework, such methods do not rebalance RIA but unbalance RIA."*⁴⁰

Eén van de hulpmiddelen die worden gebruikt om het risico op al te partiële analyses te vermijden, is het in zekere zin opleggen van RIA-sjablonen. Met name in het Verenigd Koninkrijk heeft de overheid recent voorgesteld om voortaan het gebruik in elke RIA van een gestandaardiseerde samenvattingstabel van één pagina te verplichten. Hiermee wordt niet alleen beoogd om de RIA's toegankelijker te maken, maar ook om de juiste inhoudelijke focus te bewaken en tegelijk via een korte checklist te rapporteren over andere relevante informatie dan kosten en baten. Dit werd eerder ook al in de Verenigde Staten ingevoerd⁴¹.

Gebruik van RIA voor ex post evaluatie van bestaande regelgeving

Het RIA-analysekader is bruikbaar voor de evaluatie van zowel nieuwe als bestaande regelgeving. Desondanks zijn er weinig landen die systematisch RIA gebruiken bij ex post evaluaties van regelgeving (enkel Australië en Canada). Dit toont volgens de OESO aan dat RIA nog niet wordt gezien als een kernonderdeel van elk beleidsproces, en dus ook bij evaluaties van bestaande regelgeving. Ook het formele RIA-beleid zegt gewoonlijk weinig of niets over het gebruik van RIA bij ex post evaluatie. Volgens de OESO is er dan ook veel ruimte voor verbetering van de kwaliteit van ex post evaluaties door gebruik van de RIA-methodiek. Maar in de meeste gevallen vergt dit een meer gecentraliseerde aanpak in vergelijking met het ad hoc karakter van veel ex post evaluaties.

Kwaliteitscontrole door een centrale waakhond

Kwaliteitscontrole is noodzakelijk om een zeker kwaliteitsniveau van de RIA's te bereiken en te handhaven⁴². Een beste praktijk blijft daarom om een centrale cel of afdeling in een horizontaal departement te belasten met de kwaliteitscontrole van de RIA's, al hoeft dat niet noodzakelijk steeds ex ante te gebeuren^{43,44}.

⁴⁰ Jacobs (2006)

⁴¹ Zie Hahn en Litan (2003).

⁴² Incentives to conduct good RIA are weak and often perverse in traditional civil services, where no one was ever promoted for deciding NOT to regulate, whereas many people are promoted for regulating badly.

⁴³ Zie bv. Jacobs, C. over de situatie in het Verenigd Koninkrijk (2005). Terzake kan tevens worden verwezen naar de internationale macro-trend in beter bestuur op het vlak van responsabiliseren en het afleggen van verantwoording. Er is een duidelijke verschuiving van een ex ante- naar een ex postbeheersing, dwz dat de controle op de controle achteraf en niet vooraf gebeurt. Er is ook een verschuiving van controle op individuele

De ervaring in andere landen leert ook dat locatie en autoriteit van zo'n afdeling belangrijke formele vereisten zijn, maar dat de reële en daadwerkelijke uitvoering van zo'n 'challenge' functie nog iets anders is. Dat hangt immers ook af van het niveau van de RIA-expertise in die cel, en van de 'informele' autoriteit als gevolg van die expertise of van het politieke gewicht dat aan de controles wordt gegeven.

Responsabilisering van de ministeries of departementen zelf voor kwaliteitsvolle RIA's

Kwaliteitscontrole door een centrale waakhond blijkt niet voldoende en ook niet helemaal effectief: *"having such 'watch-dog' institutions can make a difference, but they do not obviate the need for departments and agencies to take ownership themselves for the best practice processes embodied in a RIA"*⁴⁵. Een belangrijke internationale trend is daarom de responsabilisering van de ministeries of departementen zelf voor kwaliteitsvolle RIA's. Dat gebeurt op verschillende manieren.

- door ministers of hoge ambtenaren persoonlijk te laten certificeren dat de RIA's voldoen aan bepaalde minimum standaarden (bv. Canada, Nieuw Zeeland, Verenigd Koninkrijk). Dit wordt beschouwd als een goede praktijk, omdat daardoor het profiel van RIA wordt versterkt. De OESO stelt terzake: *"In the early days of RIA, it was common that RIA was considered to be a technocratic discipline suitable for analysts, economists, and other low-level drones, but not sufficiently important to come to the attention of the minister. This meant that ministers were rarely aware of the contents of RIA, and other members of the bureaucracy quickly realized that RIA was a low priority. Making ministers or high-level civil servants personally accountable for the quality of the RIAs in their departments can degenerate into mere formality, but if used properly, can increase ministerial attention to RIA."*⁴⁶
- door op niveaus van ministeries of departementen 'regulatory reform units' te creëren die verantwoordelijk zijn voor het wetgevingsbeleid in het departement, het verstrekken van meer gerichte ondersteuning op maat en de bewaking van de kwaliteit van de RIA's die in het departement worden gemaakt.
- door het voorzien van incentives voor ambtenaren en het vergroten van de betrokkenheid van afdelingshoofden. Zo stelde de National Audit Office in het Verenigd Koninkrijk naar aanleiding van de RIA-doorlichtingen in 2006: *"Departments should consider how personal*

---

transacties (denk aan financiële visum, advies IF, ...) naar de controle van de beheerssystemen. Zie OECD (2005f).

⁴⁴ Terzake kan tevens worden opgemerkt dat het aanvankelijk in Vlaanderen de bedoeling was dat de kwaliteit van lichte RIA's enkel ex post zou worden gecontroleerd met het oog op bijleren en bijsturen van het RIA-systeem (en dus niet om individuele RIA's inhoudelijk nog aan te passen). Voor de zware RIA was een ex ante controlesysteem gepland (zie Dienst Wetsmatiging, 2004b). Door het wegvallen van het onderscheid tussen de zware en lichte RIA gebeurt nu een ex ante controle voor elke RIA (cf. supra, deel 3).

⁴⁵ OECD (2006)

⁴⁶ OECD (2006)

objectives might be used to promote the use of impact assessment and provide stronger accountability for the delivery of RIA's".⁴⁷

- door verplichte openbaarmaking van finale RIA's via een online databank en een centrale toegangspoort op het internet (cf. Verenigd Koninkrijk). De OESO schrijft daarover: "*Publication of RIA documents can constitute a quality assurance mechanism (...). Consciousness of the need to defend publicly the RIA is likely to act to encourage a regulators to achieve higher analytical standards.*"⁴⁸
- door monitoring en publieke rapportering van de kwaliteit van de uitgevoerde RIA's (zie hierna).

Versterking van de capaciteit en leereffecten om goede RIA's te maken

Een voortdurende internationale trend is de versterking van de capaciteit om goede RIA's te maken. Dit gebeurt op verschillende manieren:

- door uitbouw van specifieke RIA-expertise binnen elk departement met vooral deskundigheid op het vlak van analysetechnieken en kosten/baten benaderingen (bv. de departementele Better Regulation Units in het Verenigd Koninkrijk en Australië).
- door samenwerking met experts en consultants. Uitbesteding van de RIA aan externen werd lange tijd niet beschouwd als een goede praktijk, omdat er daardoor een scheiding ontstaat tussen de RIA en de beleidsvoorbereiding. Dat werkt belemmerend voor de noodzakelijke verandering van de regelgevingscultuur. Recentere voorbeelden in onder meer Australië tonen aan dat de kernvraag ligt in de relatie tussen de consultant en de beleidsmakers. Als de RIA consultants vroeg in het beleidsproces worden ingeschakeld en de relatie er een is van dialoog en overdracht van informatie en expertise, is er weinig verschil met het inschakelen van een departementele RIA-cel. In beide gevallen hangt het resultaat af van de directe en continue betrokkenheid tussen de verschillende actoren en van de mate waarin de RIA expertise wordt overgedragen en beleidsmakers zelf bijleren. Inschakeling van consultants wordt soms zelfs actief gepromoot, met name voor meer gedetailleerde en technisch complexe RIA's (bv. Australië, Europese Commissie...).
- door het organiseren van peer reviews door experts. Er is een tendens merkbaar om meer gebruik te maken van peer reviews voor belangrijke regelgeving, waar de technische complexiteit en de wetenschappelijke en methodologische vereisten voor RIA dikwijls het grootst zijn.
- door het organiseren van RIA training. Het organiseren van RIA opleidingen is lang verwaarloosd geweest, maar krijgt de jongste jaren meer nadruk. Gewoonlijk gaat het om opleidingspakketten, die maatwerk mogelijk maken afhankelijk van de voorkennis of behoeften van de RIA-opstellers.

---

⁴⁷ NAO (2006)

⁴⁸ OECD (2006)

- door het verbeteren van de RIA handleidingen. Nadat meerdere RIA handleidingen al jaren oud waren, hebben verschillende landen in 2005 en 2006 meer gedetailleerde en meer toegankelijke handleidingen voor beleidsmakers opgesteld. Daarbinnen blijken er drie grote trends zichtbaar: meer aandacht voor het RIA proces (vroeg starten, consultatie, ex post evaluatie), voor kwantificering van effecten, en voor het detecteren en vergelijken van alternatieven.
- door het organiseren van een helpdesk waar beleidsmakers snel en vlot terecht kunnen met zeer praktische vragen omtrent de RIA die zij uitvoeren.
- door ex post evaluatie van uitgevoerde RIA's. Ex post evaluatie van uitgevoerde RIA's is op twee manieren van belang. Enerzijds kan de wetenschap dat de geraamde effecten in de RIA achteraf zullen worden vergeleken met de werkelijke effecten in de praktijk een belangrijke stimulans zijn om een goede RIA af te leveren. Anderzijds helpt zo'n ex post evaluatie om systematische methodologische fouten te ontdekken en op in te spelen in de RIA –handleidingen of opleidingen.

Sterkere betrokkenheid van andere instanties

De opbouw van een *netwerk* van instanties rond RIA blijkt cruciaal voor succes. Radaelli (2005) geeft het voorbeeld van Italië, waar RIA onder druk van de OESO werd ingevoerd door een kleine groep beleidsadviseurs en een gemotiveerde minister. Maar daarbuiten was er eigenlijk niemand geïnteresseerd in RIA. Het gevolg was dat het momentum voor RIA verdween en de uitvoering grotendeels achterwege bleef.

Het "RIA-netwerk" omvat in de meest geavanceerde landen, naast de vermelde centrale 'waakhond', zowel instanties op politiek en beleidsmatig niveau (bv. interministeriële task force of commissie, organen binnen het parlement, auditinstanties enz.) als instanties van of voor doelgroepen (adviesraden, denktanks, onderzoeksinstellingen enz.). De trend is dat die instanties proactiever worden, steeds hogere verwachtingen stellen en intenser mee de kwaliteit van RIA monitoren. Dit is een goede zaak. Radaelli (2005) zegt daarover: "*New policy instruments necessitate a robust network of actors. (...) Different actors may have different views on the quality of RIA performed, but the sheer fact that they raise issues, make points, push for higher standards is a fundamental catalyst of policy improvement. (...) In this connection, one should look favourably at the development of networks of academics and private sector think-thanks that challenge the government's numbers.*"⁴⁹

Een voorwaarde voor de opbouw van zo'n netwerk is uiteraard dat RIA documenten gemakkelijk en publiek beschikbaar zijn.

---

⁴⁹ Colin Jacobs (2005) schrijft in dezelfde zin: "*In any case, the value of a range of stakeholders should not be under-estimated and is the source of creative tension which at the minimum serves to keep the government on its toes.*"

Grotere selectiviteit

Een centrale trend is een grotere selectiviteit en focus van RIA. Selectiviteit betekent niet het creëren van achterpoortjes om aan RIA te ontsnappen. De trend is integendeel dat lichte vormen van RIA, zoals in Vlaanderen, worden toegepast op steeds meer regelgeving. Tegelijk worden in de meeste landen de kwaliteitseisen en controles gevoelig opgetrokken voor de meest belangrijke regelgeving. De beste praktijken suggereren dat RIA voor belangrijke regelgeving gekwantificeerde schattingen zou moeten bevatten van alle belangrijke kosten en baten en ook meer opties zouden moeten onderzoeken. Die grotere selectiviteit beoogt de middelen voor RIA dus te richten naar waar ze het meeste kunnen betekenen.

Dat betekent dat louter formalistische criteria om het toepassingsgebied van RIA af te bakenen moeten worden vermeden. Landen waar RIA vroeger beperkt was tot bijvoorbeeld wetgeving (decreten) - en uitvoeringsreglementering vrijgesteld was - komen daarvan terug en leggen in overeenstemming met de beste internationale praktijken de klemtoon op het inhoudelijke belang van de regelgeving. De criteria voor selectiviteit berusten m.a.w. primair op inschattingen van de omvang en het belang van de effecten van de voorgenomen regelgeving, al kunnen er ook andere inhoudelijke criteria een rol spelen⁵⁰.

Voor de landen van de EU is er bovendien een trend om RIA niet enkel te gebruiken bij de omzetting van Europese regelgeving in intern recht⁵¹, maar ook bij de voorbereiding van onderhandelingen met de Europese Commissie en andere lidstaten over de inhoud van nieuwe Europese regelgeving. Onder meer in Ierland bestaat de verplichting om RIA toe te passen op ontwerp EU-regelgeving. De overheid is er tevens verplicht om het RIA-model te gebruiken als basis voor de periodieke rapportering over de Europese onderhandelingen aan het Parlement⁵².

Organiseren van datacollectie

In meerdere landen wordt vandaag gewerkt aan een betere datacollectie en aan kwaliteitsvereisten voor data. Datacollectie en databehandeling zijn immers van wezenlijk belang voor de

⁵⁰ In de Verenigde Staten bijvoorbeeld is een zware RIA vereist als bepaalde drempels op het vlak van verwachte effecten worden overschreden, maar ook als het gaat om zeer innovatieve voorgenomen regelgeving of om regelgeving die een groot risico heeft op inconsistenties met reeds bestaande regelgeving.

⁵¹ Overigens blijkt uit diverse case-studies dat Europese richtlijnen weldegelijk implementatievrijheid laten en dat RIA een belangrijk instrument is om die beleidsvrijheid in kaart te brengen en onderbouwd en overlegd in te vullen. Zie bv. IEEP (2005).

⁵² Ferris (2006) stelt terzake: "There is no doubt that RIA can bring tangible benefits in terms of identifying the national impacts of EU proposals on a timely basis. In particular, it can highlight impacts that proposals may have on individual Member States that are not identified in the EU Commission's impact assessment, which focus on aggregate impacts across, rather than within, Member States. On a wider front, RIA provides a mechanism for EU Member States to contribute to the regulatory agenda, which is of growing importance at the level of the European Union. (...) It should be noted that in Ireland, it is a requirement that RIAs should be applied to draft EU Directives and significant EU Regulations. This requirement arises from the need to gather the information needed to inform Ireland's negotiating position. Departments are required to take account of the RIA model in compiling information notes for the Joint Parliamentary Sub-Committee on European Scrutiny".

kwaliteit van RIA's. Wanneer het op een goede manier gebeurt, objectiveren cijfers de problematiek en maken ze transparantere afwegingen mogelijk waardoor de geloofwaardigheid van de conclusies verbetert⁵³. Bovendien bestaat het gevaar dat RIA's zonder een beleid op het vlak van datacollectie ten prooi vallen van "data capture" door doelgroepen.

4.2.3 Versterking van de transparantie van het RIA-systeem

Hierna overlopen we de belangrijkste internationale trends en ontwikkelingen inzake "versterking van de transparantie van het RIA-systeem". De onderstaande tabel geeft aan in welke mate Vlaanderen vandaag beantwoordt aan die ontwikkelingen.

Tabel 12: Internationale trends in RIA - vergelijking met Vlaanderen (3)

Trends en ontwikkelingen	Prestatie Vlaanderen
Koppeling van RIA en consultatie	-
Publieke rapportering van de kwaliteit van de uitgevoerde RIA's	-

+ in grote mate gerealiseerd; +/- realisatie gedeeltelijk of in uitvoering; - nog niet gerealiseerd

Koppeling van RIA en consultatie

RIA-processen en consultatieprocedures vallen steeds meer samen. Aan de ene kant is consultatie een wezenlijk onderdeel van RIA. Consultatie van stakeholders is namelijk in veel landen de belangrijkste strategie voor kwaliteitscontrole en datacollectie. Aan de andere kant wordt RIA steeds meer de hoeksteen voor consultatieprocessen over regelgeving. Een RIA beoogt immers in mensentaal de aanleiding, het doel en de effecten van een voorgenomen regelgeving (in vergelijking met alternatieven) uit te leggen, en is daardoor in vele gevallen beter geschikt voor consultatie dan de wettekst zelf. In tegenstelling tot Vlaanderen is er in 14 van de 30 OESO-landen de verplichting om RIA's publiek te maken met het oog op consultatie.

Publieke consultatie gelinkt met RIA wordt steeds opener en gericht. Opener in de zin dat RIA druk uitoefent om consultaties vroeger, systematischer en transparanter te laten plaatsvinden. Gericht in de zin dat de manier van consulteren meer wordt afgestemd op de kenmerken en behoeften van specifieke doelgroepen (cf. test panels in de Europese Commissie,

⁵³ Terzake is het wellicht zinvol om even stil te staan bij de veelvuldige gehoorde kritiek op kwantificering in RIA's. Terzake stelt Jacobs (2006): "While there are continual concerns about over-monetization of impacts that can be legitimately presented in other metrics, this is a concern that is easily met. Mainstream benefit-cost analysis as used in RIA today in the most rigorous countries is a soft form of BCA, in which quantitative and qualitative metrics are combined and presented systematically. There is no country in which modern BCA insists on the monetization of all benefits and costs, although critics of BCA in RIA usually ignore this fact in favour of an exaggerated and theoretical version of BCA that lends itself to caricature. Even in the United States, which emphasizes quantitative analysis more than most others, the OMB reported in 2005 that "Many...major rules have important non-quantified benefits and costs, which may have been a key factor in an agency's decision to promulgate a rulemaking."

Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Duistland en Nederland, focus groepen in bv. Zweden en Australië, enz.).

De ervaring in toplanden leert tevens dat ‘consultation fatigue’ minder te maken heeft met de hoeveelheid consultaties maar meer met de kwaliteit ervan. Zij werken dan ook aan (verbeterde) consultatierichtlijnen en aan consultatiemateriaal dat beknopter en beter gemakkelijker te begrijpen is, nemen maatregelen om de respons te maximaliseren (bv. door een goede planning, het gebruik van elektronische hulpmiddelen en voldoende tijd te voorzien voor de doelgroep om te reageren) en zorgen voor feedback (bv. Canada, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk, Ierland en Zweden.)

Publieke rapportering van de RIA-kwaliteit

In veel landen wordt de monitoring van de RIA-kwaliteit nog gezien als een interne aangelegenheid. De RIA-kwaliteit is evenwel net zoals de kwaliteit van de regelgeving van publiek belang. Publieke rapportering van de RIA-kwaliteit is bovendien een middel om de betrokkenheid van beleidsmakers bij de RIA en de verantwoording over het gevoerde beleid te versterken. Daarom is er een duidelijke internationale trend naar grotere publieke rapportering van de RIA-kwaliteit.

De meest verregaande rapportering gebeurt in de Verenigde Staten. Daar wordt de kwaliteitsbeoordeling door OIRA van individuele RIA's publiek gemaakt. De meest gangbare benadering is evenwel de jaarlijkse publicatie via een jaarverslag van de globale resultaten van de uitgevoerde RIA-kwaliteitstbeoordelingen, met een duidelijke vermelding van de goede en slechte leerlingen (“name, fame and shame”).

De OESO schrijft: *“Accountability and reporting should be boosted in most RIA systems. The regular assessment and publication of performance data in relation to RIA compliance would not only increase confidence in the achievement of standards and, therefore, RIA’s contribution to regulatory quality, it would also tend to encourage improved performance over time. Performance by regulator should be publicly reported at least annually”*⁵⁴.

RIA vastleggen in regelgeving?

Een discussiepunt is soms de vraag of RIA gebaat is met het vastleggen ervan in formele regelgeving (wet, decreet). A priori zou men kunnen verwachten dat dat het geval is omdat de autoriteit van RIA erdoor wordt versterkt. Er is daarvoor evenwel weinig bewijs. Zeer weinig landen hebben ervoor gekozen om RIA vast te leggen in regelgeving. De reden is dat het voor een dermate dynamisch instrument als RIA wenselijk is om het beleid regelmatig bij te sturen en te verbeteren. In die omstandigheden kan regelgeving een blok aan het been blijken. Bovendien zijn er andere instrumenten die evengoed kunnen zorgen voor de vereiste politieke steun en afdwingbaarheid (omzendbrieven, presidentiële richtlijnen,...). De consensus is in elk

---

⁵⁴ OECD (2006).

geval dat de formele basis waarop het RIA-beleid rust van minder belang is in vergelijking met vele andere elementen die de kwaliteit van RIA's beïnvloeden.

4.3. Conclusies

De vergelijking van de conclusies uit de evaluatie van de Vlaamse RIA's met de resultaten van evaluatieonderzoek in andere landen, leert dat die conclusies moeten worden genuanceerd. Ten eerste is RIA nog maar kort geleden ingevoerd in Vlaanderen. RIA vergt evenwel een soms vrij ingrijpende wijziging van de bestaande werkwijzen en van de overheersende beleidscultuur, en heeft bijgevolg tijd nodig maar vooral politiek leiderschap. Ten tweede zijn er ook in andere landen problemen met de kwaliteit van de RIA's en blijken de belangrijkste problemen goed overeen te komen met die de SERV en de Dienst Wetsmatiging in Vlaanderen hebben vastgesteld. Een derde nuancering is dat in de beginfase RIA's niet enkel puur inhoudelijk mogen worden beoordeeld. De meerwaarde van RIA in de beginjaren ligt dikwijls meer in de bewustwording van beleidsmakers van de wijze waarop regelgeving beter kan worden voorbereid.

Verder kan worden vastgesteld dat de kritiek op de kwaliteit van RIA's tot dusver in geen enkel land heeft geleid tot een afschaffing van het RIA-systeem. Integendeel, de OESO stelt vast dat de lidstaten zwaar blijven investeren in RIA en geleidelijk aan de vruchten plukken van hun investeringen. Zelfs met een vrij goed functionerend RIA systeem evalueren regelmatig en sturen bij. De belangrijkste internationale trends en ontwikkelingen op het vlak van RIA zijn:

- De installatie van RIA in het hart van de beleidsvorming, voornamelijk via een verschuiving van de klemtoon van RIA als methode naar RIA als proces en via maatregelen om te verzekeren dat met RIA vroeger in het beleidsproces wordt gestart;
- De verbetering van de inhoudelijke kwaliteit van RIA's, voornamelijk via bewaking van de inhoudelijke focus, kwaliteitscontrole, responsabilisering, capaciteitsopbouw, netwerking, grotere selectiviteit en datacollectie.
- De versterking van de transparantie van het RIA-systeem, voornamelijk via betere consultaties en actieve openbaarmaking van RIA's.

Uit de bespreking blijkt verder dat er in vergelijking met die internationale trends en ontwikkelingen nog veel marge voor Vlaanderen is om het RIA-systeem te verbeteren.

5. Aanbevelingen voor de versterking van het Vlaamse RIA-systeem

Uit de voorgaande evaluatie blijkt dat er maatregelen nodig zijn om het profiel, de kwaliteit en de beleidsimpact van RIA te versterken. De analyse van internationale trends en ontwikkelingen levert een hele reeks ideeën en aandachtspunten op die voor Vlaanderen bijzonder relevant zijn.

Aan de andere kant is het duidelijk dat niet al die maatregelen tegelijk kunnen worden gerealiseerd. Volgens de SERV moet daarom een gefaseerd beleid worden uitgewerkt om inzake RIA beter aan te sluiten bij de beste internationale praktijken. De Septemberverklaring van de Vlaamse Regering uit 2005 vermeldde immers terecht de ambitie “om bij de Europese koplopers van het reguleringsmanagement te behoren”.

Op korte termijn meent de raad dat de volgende maatregelen prioritair zijn:

1. politiek leiderschap voor RIA;
2. wegwerken van de negatieve connotatie rond RIA;
3. invoering van een regelgevingsagenda;
4. versterking van de transparantie van het RIA-systeem;
5. zorgen voor meer selectiviteit;
6. responsabilisering van de beleidsdomeinen en versterking van de RIA-capaciteit;
7. Vlaamse RIA's voor Europese regelgeving;
8. een grotere rol voor het Parlement.

5.1. Politiek leiderschap voor RIA

Toen de OESO in 1997 een lijst van sleutelfactoren voor succesvolle RIA-systemen opmaakte, stond “maximise political commitment to RIA” op nummer één: “*To be successful in changing regulatory decisions in highly-charged political environments, the use of RIA must be supported at the highest highest political level. It reinforces government commitment to RIA and better quality regulation and can help to overcome opposition and inertia*”⁵⁵.

Ook in Vlaanderen is het volgens de SERV noodzakelijk dat het politieke ‘commitment’ voor RIA wordt bevestigd en versterkt. Betere regelgeving en RIA vergen immers ook in Vlaanderen een vrij ingrijpende wijziging van de bestaande werkwijzen en van de overheersende beleidscultuur. Cordova en Jacobs voorspelden dit al in 2004 na een hele reeks interviews met Vlaamse kabinetsmedewerkers en ambtenaren: “*The real problem is not practical, but is cultural. As other jurisdictions experienced, difficulties and opposition will be raised by departments accustomed to few constraints on their rule-making powers. Skepticism and passive (or active)*”

---

⁵⁵ OECD (1997).

*opposition will surround the RIA project and the establishment of binding horizontal procedures upon autonomous departments*⁵⁶.

Dat betekent dat er politiek leiderschap nodig is om weerstanden en inertie te overwinnen en de onderstaande aanbevelingen van de SERV volwaardig te implementeren.

5.2. Wegwerken van de negatieve connotatie rond RIA

RIA werd vroeger nogal eens gezien en gebruikt als een analytische methode die sterk ideologisch geïnspireerd was en tot doel had om de rol van de overheid terug te dringen, regelgeving te vermijden en vrij eenzijdig kosten voor het bedrijfsleven te verminderen. Ook in Vlaanderen is er daardoor bij meerdere actoren soms sprake van een negatieve connotatie rond RIA, die mee te wijten is aan en in stand gehouden wordt door de link met “wetsmatiging”.

Moderne opvattingen over RIA beklemtonen de waarde van RIA als proces veeleer dan als analytische methode. Het gaat in de eerste plaats om een werkwijze gericht op het bevorderen van een zo breed en transparant mogelijk maatschappelijk debat over de doelstellingen en de inhoud van belangrijke voorgenomen nieuwe regelgeving, via een integraal analytisch denkkader dat toelaat om kwantitatieve en kwalitatieve informatie over potentiële economische, sociale en milieueffecten tegelijk en geïntegreerd te analyseren.

Volgens de SERV is er dan ook nood aan initiatieven en goede voorbeelden om de negatieve connotatie die er soms in Vlaanderen is rond RIA weg te werken en zo de maatschappelijke steun te vergroten.

5.3. Invoering van een regelgevingsagenda

Eén van de belangrijkste uitdagingen voor kwaliteitsvolle RIA's blijft volgens de SERV om zo vroeg mogelijk in het beleidsproces met RIA te starten. Indien op een goede manier vormgegeven, kan een regelgevingsagenda daarvoor een krachtige stimulans zijn.

Een regelgevingsagenda zorgt immers voor een vroege publieke kennisgeving over geplande regelgevingsinitiatieven, op een moment dat de voorgenomen regelgeving nog niet is uitgewerkt en er dus meer mogelijkheden zijn voor RIA om de besluitvorming te verbeteren.

Een regelgevingsagenda werd aangekondigd in het regeerakkoord, maar is voorlopig nog niet gerealiseerd. Voor een uitgewerkt voorstel voor de invoering van een regelgevingsagenda in Vlaanderen, verwijst de SERV naar een afzonderlijk advies dat hij daarover heeft uitgebracht⁵⁷.

---

⁵⁶ Cordova-Novion and Jacobs (2004).

⁵⁷ SERV (2006)

5.4. Versterking van de transparantie van het RIA-systeem

Transparantie is een centraal instrument om de inhoudelijke kwaliteit van RIA's te bevorderen. Het zorgt voor "name, fame and shame", laat peer review toe, vergroot de betrokkenheid van beleidsmakers, versterkt de verantwoording over de voorgestelde regelgeving, bevordert het maatschappelijk draagvlak en maakt de groei van een "RIA-netwerk" mogelijk (een netwerk van instanties op politiek en ambtelijk niveau, parlement, adviesraden, onderzoeksinstellingen, organisaties van doelgroepen, enzovoort).

Volgens de SERV zijn prioritair:

- een grotere openheid van het RIA-proces door reeds in een vroege fase stakeholders meer te consulteren;
- de actieve openbaarmaking van alle finale RIA's via een online databank en een centrale toegangspoort op het internet; en
- publieke en objectieve rapportering van periodieke evaluaties van de RIA-kwaliteit.

5.5. Zorgen voor meer selectiviteit

Bij de invoering van RIA was oorspronkelijk een onderscheid voorzien tussen een zware en lichte RIA, maar de Vlaamse regering heeft dat onderscheid (wellicht terecht) laten varen aangezien RIA's proportioneel moeten zijn met het belang van de voorgenomen regelgeving. Het gevolg in de praktijk is evenwel geweest dat elke RIA veeleer 'licht' is. Er gebeuren bijvoorbeeld weinig inspanningen om effecten beter te kwantificeren of om afwegingen methodologisch correcter te doen. Hierdoor zijn er te weinig voorbeelden van echt goede RIA's en kan er te weinig worden bijgeleerd, zowel binnen de beleidsdomeinen als op niveau van de Dienst Wetsmatiging.

Volgens de SERV is het noodzakelijk dat er op korte termijn een aantal dossiers wordt aangeduid waarvoor "zware" RIA's zullen worden opgemaakt.. Aan de andere kant zijn er voorbeelden van kleine regelgevingsdossiers waarvoor een RIA wellicht niet nodig is⁵⁸. De SERV pleit dan ook voor meer selectiviteit, in beide richtingen (lichte RIA blijft de regel; geen RIA's nodig voor kleine wijzigingen; meer uitvoerige RIA's voor belangrijke regelgeving).

De raad waarschuwt ervoor dat formalistische criteria moeten worden vermeden om het toepassingsgebied van RIA af te bakenen. Niet de juridische vorm van de regelgeving is van belang, wel de inhoud. In die zin blijven voor de SERV RIA's wenselijk voor belangrijke inhoudelijke bepalingen in programmadecreten of verzameldecreten. In dezelfde zin kan voor de raad

---

⁵⁸ Een voorbeeld is het Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering van 19/05/2006 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de distributienetbeheerders voor elektriciteit en tot wijziging van het besluit van het Vlaamse Regering van 11 oktober 2002 houdende de organisatie van de aardgasmarkt. Voor dit besluit werd een RIA opgemaakt. Het betreft evenwel een reeks technische aanpassingen om de bestaande besluiten aan te passen aan de gewijzigde marktomstandigheden (oprichting van de werkmaatschappijen EANDIS en Infrac).

de vraag of een voorgenomen regelgeving al dan niet de omzetting van een Europese richtlijn betreft, op zich géén criterium zijn. Uit diverse case-studies blijkt dat Europese richtlijnen dikwijls weldegelijk een ruime implementatievrijheid laten aan de lidstaten en dat RIA een belangrijk instrument is om die beleidsvrijheid in kaart te brengen en onderbouwd en overlegd in te vullen. Een grotere selectiviteit mag er dus niet toe leiden dat regelgeving met belangrijke potentiële effecten ontsnapt aan de RIA-verplichting.

5.6. Responsabilisering van de beleidsdomeinen en versterking van de RIA-capaciteit

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het regelgevings- en RIA-proces en dus ook voor de inhoudelijke kwaliteit van de RIA's ligt primair bij de beleidsdomeinen zelf. Het is daarom volgens de SERV noodzakelijk om de beleidsdomeinen te responsabiliseren voor kwaliteitsvolle RIA's. De geplande wetgevingscellen kunnen ongetwijfeld een belangrijke rol vervullen in die responsabilisering en in de uitbouw van specifieke RIA-expertise binnen elk beleidsdomein.

Langs de kant van de Dienst Wetsmatiging zijn volgens de SERV belangrijke opdrachten:

- aanbieden van meer gedifferentieerde opleidingen en handleidingen naast de reeds bestaande basishandleiding en basisvorming, met name over kwantificering van effecten, over alternatieven van en voor regelgeving en over consultatie;
- organiseren van datacollectie, zorgen voor een betere toegankelijkheid van de beschikbare data voor de RIA-opstellers en uitwerking van kwaliteitsvereisten voor data, en
- verdere optimalisering van de monitoring van de RIA-kwaliteit.

5.7. Vlaamse RIA's voor Europese regelgeving

Binnen de EU krijgen Impact Assessments een steeds centralere rol in de beleidsvoorbereiding en de onderhandelingen over nieuwe EU-richtlijnen. Om die reden is er binnen de EU-landen een duidelijke trend om de Europese impact assessments aan te vullen met eigen analyses. De Europese impact assessments focussen immers op de effecten over alle lidstaten heen en minder op de effecten binnen en tussen lidstaten. Individuele lidstaten gebruiken hun RIA's over voorgenomen Europese regelgeving bovendien meer en meer aan de Europese onderhandelingstafel om hun onderhandelingspositie te versterken.

In dat licht waardeert de SERV dat in het Vlaams draaiboek voor omzetting Europese regelgeving⁵⁹ is voorzien dat er ook RIA's zullen worden opgemaakt over ontwerpen van Europese richtlijnen met een mogelijk belangrijke impact op Vlaanderen. Die moeten de Vlaamse onderhandelaars beter in staat stellen om goed onderbouwd en geïnformeerd aan de Europese

---

⁵⁹ Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (2005).

besluitvorming deel te nemen. De SERV vraagt dat dit voornemen ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

5.8. Grotere rol voor het Vlaams parlement

De aandacht binnen het Vlaams Parlement voor RIA neemt duidelijk toe. Een goede RIA vergroot immers het inzicht in de doelstellingen, impact en voor- en nadelen van de ingediende regelgeving. Daardoor vergemakkelijkt het parlementaire werk.

Volgens de SERV kan die aandacht kan worden versterkt, zowel bij de behandeling van individuele dossiers en de bespreking van Europese dossiers in de functioneel bevoegde parlementaire commissies, als via periodieke evaluaties en gedachtewisselingen over RIA in de parlementaire commissie bevoegd voor wetgevingsbeleid.

6. Bijlagen

6.1. Bijlage 1: Lijst van de onderzochte RIA's

	Dossier	Goedkeuring VR voor adviesvraag
1.	Ontwerp wijzigingsbesluit hernieuwbare energiebronnen	21/01/2005
2.	Voorontwerp van decreet forfaitaire vermindering personenbelasting	21/01/2005
3.	Ontwerpbesluit inzake integrale milieuvoorwaarden voor inrichting van motorvoertuigen en houtbewerkingsbedrijven	25/02/2005
4.	Ontwerp van derde waarborgbesluit	25/03/2005
5.	Voorontwerp van decreet oprichting EVA Vlaamse regulator voor de Media	15/04/2005
6.	Voorontwerp van decreet Interlandelijke adoptie van kinderen	20/05/2005
7.	Voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs	20/05/2005
8.	Voorontwerp van decreet invoering begrip 'lichte vrachtauto'	27/05/2005
9.	Voorontwerp van decreet studiefinanciering en studentenvoorziening HO	3/06/2005
10.	Voorontwerp van decreet Vriendenlening	3/06/2005
11.	Ontwerpbesluit verspreiding milieu-informatie	8/07/2005
12.	Voorontwerp van decreet scheepvaarbegeleiding (maritieme toegangswegen)	22/07/2005
13.	Voorontwerp van decreet tot omzetting van richtlijn 2001/96/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 december 2001 tot vaststelling van geharmoniseerde voorschriften en procedures voor veilig laden en lossen van bulkschepen	22/07/2005
14.	Ontwerpbesluit inzake steun voor ondernemerschapbevorderende diensten	22/07/2005
15.	Ontwerpbesluit Invoering energieprestatiecertificaat	22/07/2005
16.	Voorontwerp van decreet tot wijziging van het bodemsaneringsdecreet (bodemsaneringsorganisaties)	22/07/2005
17.	Ontwerpbesluit tot wijziging van het besluit houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en de algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne	27/10/2005
18.	Ontwerpbesluit ter bevordering van elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties	18/11/2005
19.	Ontwerpbesluit tot wijziging van het besluit inzake de openbaardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik	18/11/2005
20.	Ontwerpbesluit tot vaststelling van de voorwaarden en de regels inzake de toekenning van subsidies voor projecten ter bevordering van het internationaal ondernemen door bedrijfsgroeperingen	16/12/2005
21.	Voorontwerp van decreet betreffende lerarenopleidingen in Vlaanderen	13/01/2006
22.	Ontwerpbesluit tot vaststelling van nadere regels betreffende de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels betreffende de adviesprocedure bij de watertoets als bedoeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid	20/01/2006
23.	Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 28 februari 2003 betreffende het Vlaamse inburgeringsbeleid	3/02/2006
24.	Voorontwerp van decreet houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat en tot wijziging van artikel 22 van het REG-decreet	24/02/2006
25.	Voorontwerp van decreet houdende wijziging van sommige bepalingen van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 4 maart 2005	10/03/2006
26.	Voorontwerp van onderwijsdecreet XVI	10/03/2006
27.	Voorontwerp van decreet harmonisering van de procedures van voorkeurrechten	24/03/2006
28.	Voorontwerp van decreet betreffende de onderwijsgebonden sport	24/03/2006
29.	Ontwerpbesluit tot wijziging van het VIS-besluit	24/03/2006
30.	Voorontwerp van decreet betreffende de inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur	31/03/2006
31.	Ontwerpbesluit tot wijziging van het besluit van 17 juni 2005 betreffende de erkenning van energiedeskundigen woningbouw	31/03/2006
32.	Voorontwerp van decreet tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 inzake milieubeleid	21/04/2006

	Dossier	Goedkeuring VR voor adviesvraag
33.	Voorontwerp van decreet betreffende de Brownfieldconvenanten	28/04/2006
34.	Ontwerpbesluit houdende uitvoering van het decreet betreffende de Winwinlening	28/04/2006
35.	Ontwerpbesluit betreffende de invoering van het energieprestatiecertificaat voor publieke gebouwen	12/05/2006
36.	Ontwerp van Kaderdecreet inzake ontwikkelingssamenwerking	19/05/2006
37.	Ontwerp wijzigingsbesluit distributienetbeheerders elektriciteit en aardgas	19/05/2006
38.	Voorontwerp van decreet en ontwerpbesluit betreffende de minimumveiligheidseisen voor tunnels in het trans-Europese wegennet	2/06/2006
39.	Voorontwerp van decreet houdende het statuut van de reisbureaus	9/06/2006
40.	Ontwerpbesluit inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik	7/07/2006
41.	Ontwerpbesluit inzake de omzetting van de Europese richtlijn 2004/107/EG betreffende arseen, cadmium, kwik, nikkel en polycyclische aromatische koolwaterstoffen in de lucht	20/07/2006
42.	Ontwerpbesluit tot wijziging van het besluit van 1 oktober 2004 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest	20/07/2006
43.	Ontwerpbesluit tot wijziging van het besluit van 4 februari 2005 inzake de verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen en tot wijziging van het besluit van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van 1 juni 1995 houdende de algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft de inzet van de flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-protocol door het Vlaamse Gewest	20/07/2006
44.	Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van het recht op de minimale levering van elektriciteit, aardgas en water, wat betreft elektriciteit en gas, het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, wat betreft de openbardienstverplichtingen en van het decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de gasmarkt, wat betreft de openbardienstverplichtingen	20/07/2006
45.	Ontwerpbesluit houdende de oprichting van het Pendelfonds	20/07/2006
46.	Ontwerpbesluit sociale openbare dienstverplichtingen elektriciteit	20/07/2006

6.2. Bijlage 3: RIA-enquête

Kwaliteit en gebruik RIA's

Identificatie van de RIA

1 Wat is de interne nummer van het ontwerpdecreet of ontwerpbesluit?

2 Is er een RIA overgemaakt aan de SERV?

- Ja, zoals voorgescreven   Ja, terwijl dit formeel niet hoefde   nee, terwijl dit wel moest   nee, maar dit moest ook niet

Ter informatie: Er is geen RIA nodig voor autoregulering, regelgeving inzake begroting en fiscaliteit, met uitzondering van beleidshellingen en –belastingen, regelgeving ter goedkeuring van internationale en interregionale verdragen en akkoorden, decreten en besluiten zonder inhoudelijke impact of met een louter formeel karakter, en regulering vervat in ruimtelijke plannen

3 Indien u op de voorgaande vraag nee antwoordde hoeft u de resterende vragen niet te beantwoorden.

4 Door wie werd de RIA opgesteld? U vindt de opsteller gewoonlijk achteraan de RIA bij de contactpersoon

- Administratie   Kabinet   IVA of EVA   externe

Omvang van de RIA

5 Hoeveel pagina's telt de RIA?

	0,5	1	1,5	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2. Aanleiding en doel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Opties	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Effecten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Uitwerking, uitvoering en monitoring	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Consultatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Informatie voor IF	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Samenvatting	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Totaal aantal pagina's

6 Zijn de omvang en diepgang van de RIA volgens u proportioneel ten opzichte van de mogelijke effecten van de regelgeving?

- Ja
  Nee, de RIA mocht gedetailleerder zijn
  Nee, de RIA mocht minder gedetailleerd zijn
  Geen mening

Inhoud van de RIA

7 In welke mate bevat de RIA extra informatie ten opzichte van de nota aan de Vlaamse regering of de memorie van toelichting?

- Veel
  Tamelijk
  Weinig
  Geen

8 Hoeveel opties worden er in de RIA geanalyseerd?

- 1
  2
  3
  4
  5
  6
  7

9 Is de nuloptie één van die opties?

- ja
  Nee

10 Werd er als één van de mogelijke opties een alternatief voor traditionele regulering onderzocht (sensibilisering, informatie, economisch instrument ...)?

- ja
  Nee

11 Wordt in de RIA aangegeven waarom men bepaalde andere opties niet heeft onderzocht?

- ja
  Nee

12 In welke mate bevat de RIA kwantitatieve informatie ?

	Veel	Tamelijk	Weinig	Geen
Aanleiding en doel	☐	☐	☐	☐
Effecten	☐	☐	☐	☐
uitvoering en handhaving	☐	☐	☐	☐
administratieve lasten	☐	☐	☐	☐
Informatie voor IF	☐	☐	☐	☐

13 Is er in de RIA sprake van gevoerde consultatie van andere Vlaamse overheidsdiensten? meerdere antwoorden zijn mogelijk

- ja
  Nee
- Binnen het departement
 Met andere departementen

14 Is er in het deel “consultatie” sprake van gevoerde consultatie van doelgroepen?

meerdere antwoorden zijn mogelijk

ja Nee

- Van
- Bedrijven of social-profitorganisaties
  - Burgers, consumenten of werknemers
  - Werkgeversorganisaties
  - Werknemersorganisaties
  - Experts of academici
  - Adviesorganen
  - Lokale besturen
  - Federale of Europese overheidsdiensten
  - Andere maatschappelijke actoren (milieuverenigingen, NGO's...)

15 Is er in de RIA aangegeven op welke manier doelgroepen werden geconsulteerd?

meerdere antwoorden zijn mogelijk

ja Nee

- Via
- Doelgroepenoverleg (één of meer vergaderingen)
  - Schriftelijke input of bevraging van doelgroepen
  - Verplichte raadpleging of openbaar onderzoek
  - Enquête
  - Webforum
  - Testpanel
  - Focusgroep
  - Publieke voorpublicatie van de ontwerp RIA met mogelijkheid om te reageren
  - Andere

16 Geeft de RIA inzicht in de opmerkingen en commentaren die tijdens de consultatie werden geformuleerd?

ja Nee

17 Geeft de RIA aan in welke mate met de resultaten van de consultatie werd rekening gehouden?

ja Nee

18 Indien u op de voorgaande vraag nee antwoordde, ga dan naar vraag 20.

19 Wat is volgens de RIA de invloed van de consultatie geweest op de inhoud van de RIA / de inhoud van de voorgenomen regelgeving?

Grote invloed Kleine invloed Geen invloed Onbekend

Kwaliteit van de RIA

20 Kruis aan in elke mate u akkoord kunt gaan met de onderstaande beweringen

	Helemaal akkoord	Eerder wel akkoord	Eerder niet akkoord	Helemaal niet akkoord	Niet relevant
De aanleiding of het probleem is duidelijk omschreven	☐	☐	☐	☐	☐
De doelstelling is correct en helder weergegeven	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA onderscheidt de meest relevante opties	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA geeft duidelijk aan voor welke doelgroepen er effecten zijn	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA bespreekt de belangrijkste effecten van elke optie	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA bevat een objectieve en evenwichtige beschrijving van de voor- en nadelen van elke optie	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA bevat een correcte indeling van effecten in kosten en baten	☐	☐	☐	☐	☐
In de RIA worden de belangrijkste effecten gekwantificeerd	☐	☐	☐	☐	☐
De kwantificering is zorgvuldig gebeurd	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA bevat een bespreking van de belangrijkste hypothesen en onzekerheden	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA gaat voor zover relevant in op verdelingseffecten	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA bespreekt voor zover relevant ook andere effecten zoals kindeffecten, effecten op kleine entiteiten zoals KMO's...	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA geeft een goed inzicht in de afwegingen die zijn gebeurd.	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA geeft aan hoe de verkozen optie zal worden uitgevoerd en gehandhaafd	☐	☐	☐	☐	☐
In de RIA wordt de handhaafbaarheid onderzocht	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA bevat voor zover relevant een kwantificering van de administratieve lasten van de verkozen optie	☐	☐	☐	☐	☐
De kwantificering van de administratieve lasten is volledig en zorgvuldig gebeurd	☐	☐	☐	☐	☐
De RIA geeft aan hoe de verkozen optie na verloop van tijd zal worden geëvalueerd	☐	☐	☐	☐	☐
De meest relevante doelgroepen werden op een geschikte manier geconsulteerd	☐	☐	☐	☐	☐
De samenvatting is duidelijk en representatief voor de inhoud van de RIA	☐	☐	☐	☐	☐

Impact van de RIA

21 Kruis aan welk effect de RIA volgens u heeft gehad op de inhoud van de voorgenomen regelgeving.

RIA heeft bijgedragen tot	Helemaal akkoord	Eerder wel akkoord	Eerder niet akkoord	Helemaal niet akkoord	Geen mening
• een andere instrumentenkeuze dan uw eerste of intuïtieve keuze	☐	☐	☐	☐	☐
• regelgeving van betere kwaliteit	☐	☐	☐	☐	☐

22 Heeft de RIA volgens u de beleidsmakers geholpen om:

	Helemaal akkoord	Eerder wel akkoord	Eerder niet akkoord	Helemaal niet akkoord	Geen mening
het inzicht te vergroten in de problematiek die de voorgenomen regelgeving wil oplossen	☐	☐	☐	☐	☐
de mogelijke opties voor de realisatie van de gewenste beleidsdoelstelling te detecteren	☐	☐	☐	☐	☐
beter na te denken over de te verwachten kosten, baten en effecten van de voorstellen	☐	☐	☐	☐	☐
de betrokkenheid van belanghebbende andere overheden en doelgroepen te versterken	☐	☐	☐	☐	☐
vooraf beter rekening te houden met de uitvoering, handhaving en evaluatie (bv. via evaluatiebepaling)	☐	☐	☐	☐	☐
de politieke besluitvormers beter te informeren	☐	☐	☐	☐	☐
Een beter inzicht te krijgen in de administratieve lasten van de regelgeving in kwestie	☐	☐	☐	☐	☐
Acties te nemen om administratieve lasten van de regelgeving in kwestie te vermijden of te verminderen	☐	☐	☐	☐	☐

Gebruik van de RIA

23 Welke rol heeft de RIA gespeeld in het adviesproces van de SERV?

	Helemaal akkoord	Eerder wel akkoord	Eerder niet akkoord	Helemaal niet akkoord
De extra informatie in de RIA was nuttig bij de redactie van de eerste versie van het ontwerpadvies	☐	☐	☐	☐
De RIA is expliciet ter sprake gekomen in de werkgroep	☐	☐	☐	☐
De inhoud van de RIA is expliciet gebruikt in de werkgroepdiscussies	☐	☐	☐	☐
De informatie in de RIA heeft bijgedragen tot het SERV-advies	☐	☐	☐	☐
In het advies werd expliciet iets vermeld over de kwaliteit van de RIA	☐	☐	☐	☐

7. Referentielijst

- Ambler, T. Chittenden, F., and Obodovski, M. (2004) *Are Regulators Raising Their Game? UK Regulatory Impact Assessment in 2002/3*. Report published by the British Chamber of Commerce.
- Argy, S. and Johnson, M. (2003). *Mechanisms for improving the quality of regulations: Australia in an international context*, Productivity Commission Staff Working Paper, July.
- Australian Government (2006), *Rethinking Regulation*. Report of the Task Force on Reducing Regulatory Burdens on Business, January 2006.
- Banks, Gary (2001). *Challenges for Australia in Regulatory Reform*, Sydney: Productivity Commission.
- Banks, Gary (2005). Regulation-making in Australia: Is it broke?, How do we fix it?, Canberra, ACORE.
- Banks, Gary (2006) "Reducing the Regulatory Burden: the Way Forward" Inaugural Public Lecture, Monash Centre for Regulatory Studies, Melbourne, May 17 2006.
- Better Regulation Task Force (2005) *Better Regulation – from design to delivery*, Annual report 2005, at <<http://www.brc.gov.uk/publications/designdelivery.asp>>.
- Cabinet Office Better Regulation Executive (2006), *The Tools to Deliver Better Regulation. Revising the Regulatory Impact Assessment: a Consultation*, Cabinet Office, Better Regulation Executive.
- College of Europe/Jacobs and Associates (2006). *Regulatory Impact Analysis Training Course Material*. 9-13 october 2006. Bruges, College of Europe.
- College of Europe/Jacobs and Associates (2006). *Regulatory Impact Analysis Training Course Material*. Bruges, October 9-13, 2006.
- Cordova-Novion, Cordova en Scott Jacobs (2004). *Regulatory Management and Administrative Simplification in Belgium and Flanders*. Washington DC, Jacobs&Associates / Brussel, Dienst Wetsmatiging.
- De Francesco, Fabrizio (2006). *Towards an 'Impact Assessment State' in Europe?*, Exeter: Political Studies Association.
- Dienst Wetsmatiging (2003). Red. Van Humbeeck, Peter. *Gids Kenmerken Goede Regelgeving*. Brussel, Dienst Wetsmatiging.
- Dienst Wetsmatiging (2004a). Red. Van Humbeeck, Peter en Geert Steurs. *Handleiding reguleringsimpactanalyse*. Brussel, Dienst Wetsmatiging.
- Dienst Wetsmatiging (2004b). Red. Van Humbeeck, Peter. *Gids reguleringsimpactanalyse*. Brussel, Dienst Wetsmatiging.
- Dienst Wetsmatiging (2004c). Red. Van Humbeeck, Peter. *RIA-systemen in andere landen*. Brussel, Dienst Wetsmatiging.
- Dierickx-Visschers, Manuel, Peter Van Humbeeck, Koen Roeffaers, Isabelle Larmuseau en Wim Marneffe (2006). *Beslissingsboom en handboek voor duurzame ontwikkelings effectbeoordeling (DOEB)*. Brussel, POD Duurzame Ontwikkeling.
- EU Directors of Better Regulation Group (2004). *A Comparative Analysis of Regulatory Impact Assessment in ten EU Countries*. Dublin, May 2004.
- European Policy Centre (2001). *Regulatory impact analysis: Improving the quality of EU regulatory activity*, EPC Occasional Paper, Brussels, September 2001.
- European Policy Forum (2004). *Reducing the Regulatory Burden: The Arrival of Meaningful Regulatory Impact Analysis*, London: European Policy Forum.
- European Policy Forum (2006). *Evaluating Better Regulation: Building the System*, London: European Policy Forum
- External Advisory Committee on Smart Regulation (2004) *Smart Regulation: A Regulatory Strategy for Canada*, Ottawa.

- Ferris, Tom (2006). *RIA techniques: specific context and experiences*. SIGMA -conference on regulatory impact assessment, Ankara, 19-21 April 2006.
- Hahn, R. and P. Dudley (2004), *How well does the Government do cost-benefit analysis?*, Working Paper 04-01, AEI-Brookings Joint Center for Regulatory Studies, Washington, D.C.
- Hahn, R. W. and Litan, R. E. (2003) *An Analysis of the Sixth Government Report on the Costs and Benefits of Federal Regulations*. AEI-Brooking Joint Center for Regulatory Studies Washington D.C., <<http://www.aei.brookings.org/admin/authorpdfs/page.php?id=258>>, accessed on 24 January 2004
- Hahn, R. W. and Litan, R. E. (2003) *Recommendations for Improving Regulatory Accountability and Transparency*. Testimony before the House Government Reform Committee. March 2003. AEI-Brooking Joint Center for Regulatory Studies, Washington D.C.
- Hahn, R. W., Malik, R. P., and Dudley M. (2004) *Reviewing the Government's Number on Regulation*. AEI-Brooking Joint Center for Regulatory Studies Washington D.C., < <http://www.aei-brookings.org/admin/authorpdfs/page.php?id=321>>, accessed on 24 January 2004.
- Hahn, R.W. (1999), *Regulatory Reform: Assessing the Government's Numbers*, AEI Brookings Center for Regulatory Studies, Working Paper No. 99-06, Washington, D.C., 1999.
- Hahn, R.W. (2005), *In Defense of the Economic Analysis of Regulation*, American Enterprise Institute, Washington, D.C., 2005.
- Hahn, R.W. and R.E. Litan (2005), "Counting Regulatory Benefits and Costs: Lessons for the U.S. and Europe", *Journal of International Economic Law*, Vol. 8, No. 2, 2005, pp. 473-508.
- Hahn, Robert and Robert E. Litan (2006). *An Analysis of the Ninth Government Report on the Costs and Benefits of Federal Regulations*, Washinton, DC: Joint Center, AEI-Brookings Joint Center For Regulatory Studies.
- Hall, R. en C.I. Jones (1999). Why do some countries produce so much more output per worker than others? *Quality Journal of Economics* 114, 83 – 116.
- Harrington, Winston and Richard D. Morgenstern (2003): *Evaluating Regulatory Impact Analyses*. Proceedings from the oecd expert meeting on regulatory performance: ex post evaluation of regulatory policies. Paris OECD, 22 september 2003
- Humpherson, Ed and Mark Courtney. *UK Evaluation of the Quality and Effectiveness of RIAs*, Proceedings from the oecd expert meeting on regulatory performance: ex post evaluation of regulatory policies. Paris OECD, 22 september 2003
- IEEP (2005). Institute for European Environmental Policy. Workshop on best practice in analysing and developing environmental policies. Background paper. Brussels, 15 November 2005.
- Interuniversitair Centrum voor Wetgeving (2005). "Wetten kunnen Beter". www.centrumwetgeving.be.
- Jacobs, Colin (2005). *Improving the quality of regulatory impact assessments in the UK*. Centre on regulation and competition, University of Manchester/British Council. Working paper No. 102
- Jacobs, Scott (2006). *Current Trends in Regulatory Impact Analysis: The Challenges of Mainstreaming RIA into Policy-making*, Washington, DC: Jacob & Associates Inc.
- Johnson Matthew; Steven Argy (2003). *Mechanism for Improving the Quality of Regulations: Australia in an International Context*, Melbourne: Productivity Commission.
- Kirkpatrick C., Parker D (2005): *Towards Better Regulation? Assessing the impact of regulatory reform in developing countries*. University of Manchester, 2005.
- Lee, N. and Kirkpatrick, C. (2004) *A pilot Study on the Quality of European Commission Extended Impact Assessment*, Institute for Development Policy and Management, University of Manchester, 21 June.
- Mandelkern Group on Better Regulation (2001). Final Report. 13 November 2001. Brussel, CEC.
- Morgenstern, Richard D. (1997). *Economic Analyses at EPA: Assessing Regulatory Impact*. Washington, D.C., Resources for the Future.

- NAO - National Audit Office (2004) *Evaluation of Regulatory Impact Assessments Compendium Report 2003-04*, Report by the Comptroller and Auditor General, HC 358 Session 2003-2004: 4 March 2004. London: The Stationery Office.
- NAO - National Audit Office (2005) *Evaluation of Regulatory Impact Assessments Compendium Report 2004-05*, Report by the Comptroller and Auditor General, HC 341 Session 2004-2005, 17 March 2005.
- NAO- National Audit Office (2006), *Evaluation of Regulatory Impact Assessments 2005-06*. National Audit Office. 28 June 2006.
- New Zealand Regulatory Impact Analysis Unit (zonder datum) *Process for the Regulatory Impact Analysis Unit's Views on Adequacy of RIS/BCCSs to Be Included in Cabinet Papers*, Wellington.
- NRR - Board of Swedish Industry and Commerce for Better Regulation (2005). *How high is the quality of the Swedish central government's Regulatory Impact Analysis (RIAs) in the business sector?*, Stockholm: NNR.
- OECD (1995) *Recommendation on Improving the Quality of Government Regulation*. Paris: Council of the OECD.
- OECD (1997), *Regulatory Impact Analysis: Best practices in OECD Countries*, Paris.
- OECD (2002) *Regulatory Policies in OECD Countries: from Interventionism to Regulatory Governance*. Paris: OECD.
- OECD (2004). *Regulatory Impact Analysis (RIA) Inventory*. Paris, OECD, GOV/PGC/RD(2004)1
- OECD (2005), *OECD Guiding Principles for Regulatory Quality and Performance*, Paris, OECD.
- OECD (2006). *Maximising the Impact of Regulatory Impact Analysis on Regulator Quality*, Paris: OECD.
- OMB - Office Management and Budget (OMB) (2006) *Report to Congress on the Costs and Benefits of Federal Regulations*, Washington D.C.: The White House.
- Productivity Commission (2005) *Regulation and its Review 2004-05, Annual Report Series*, Canberra.
- Radaelli, C. (2002) *The Politics of Regulatory Impact Analysis in the OECD Countries: Best Practice and Lesson-Drawing*, Delivered to the Workshop on Regulatory Impact Analysis in Comparative Perspective, ESRC Programme on The Future of Governance, CARR, LSE, London, 11 March 2002.
- Radaelli, C. (2003). *Impact Assessment In The European Union: Innovations, Quality, And Good Regulatory Governance*. background report for the conference on Impact Assessment In The European Union, 3 December 2003.
- Radaelli, C. (2004a) 'How context and stakeholders matter: regulatory impact assessment in Europe', *Journal of European Public Policy*, Forthcoming.
- Radaelli, C. (2004b), *Indicators on Regulatory Quality*, final report, Brussels, CEC, DG Enterprise.
- Radaelli, C. (2005). *What Does Regulatory Impact Assessment Mean in Europe?*, Exeter: Joint Center.
- Regulatory Consulting Group Inc. and Delphi Group (2000) *Assessing the Contribution of Regulatory Impact Analysis on Decision Making and the Development of Regulation*, Ottawa, Canada, 31 August.
- Regulatory Policy Institute (2005). *Benchmarking project: RIA of the national effects of the proposed Groundwater Directive*. Brussels.
- Renda Andrea (2006) *Impact assessment in the EU: the state-of-the-art and the art of the state*, Center for European Policy Studies, Brussels.
- SERV (1998). *Voorstellen voor uitbouw van een evaluatiesysteem Vlaamse milieuregelgeving*, Brussel, SERV, 1998.
- SERV (2003). *Prioritaire projectvoorstellen ingediend door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen in het kader van het "Actieplan Reguleringsmanagement 2003-2004*, Brussel, SERV, 21 mei 2003.

- SERV (2004). Aanbeveling over de Consultatienota Reguleringsimpactanalyse. Brussel, SERV, 21 april 2004.
- SERV (2005a). Voorstellen voor het Vlaamse Actieplan Reguleringsmanagement. 19 januari 2005.
- SERV (2005b). Voorstellen voor de vereenvoudiging en de verbetering van het Vlaamse regelgevingsproces: een alternatief voor de geplande wijziging van het decreet inzake strategische adviesraden. Brussel, SERV, 9 november 2005.
- SERV (2006). Advies van 22 november 2006 over de invoering van een Vlaamse regelgevingsagenda. Brussel, SERV.
- SERV (te verschijnen). *Maken we goede wetten? Benchmarking van Vlaanderen*. In SERA 2007. Sociaal-Economisch Rapport 2007. Gent, Academia Press.
- Steurs, Geert, Katrien Rommens en Peter Van Humbeeck (2005). Draaiboek "Monitor reguleringsmanagement Vlaanderen". Brussel, Dienst Wetsmatiging.
- Van Humbeeck, Peter (2000). *Wetsevaluatie vanuit bestuurskundig perspectief. Analyse van de aanpak en ervaringen in andere landen met evaluatie van regelgeving en voorstel voor de uitbouw van een evaluatiesysteem in Vlaanderen*. in Adams, M en P. Popelier (Ed.) *Wetsevaluatie*. Brugge, Die Keure.
- Van Humbeeck, Peter (2001). Reguleringsmanagement in Vlaanderen: een overzicht en algemene beoordeling. *Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement*, jg. 6, nr. 4.
- Van Humbeeck, Peter (2004). Betere Vlaamse regelgeving: voorstellen voor een slagvaardig beleid. In *Tijdschrift voor Wetgeving*, september 2004.
- Van Humbeeck, Peter (2006a). *Wetgevingsbeleid in Vlaanderen: een update van de uitdagingen voor betere regelgeving*. In Popelier, Patricia en Jeroen Van Nieuwenhove. *Wie maakt de Wet?* Brugge, Die Keure.
- Van Humbeeck, Peter (2006b). *Data Collection for Cost Estimation in Regulatory Impact Analysis*. Working Paper. Center For Applied Law and Economics, Ghent University. Published by the European Network for Better Regulation <http://www.enbr.org/>
- Vlaamse regering (2005). Evaluatie van de toepassing van de reguleringsimpactanalyse (RIA) en van de compensatieregel voor administratieve lasten. VR/2005/30.09/DOC.0850.